

Pedagogisch werken met kinderen

---

binnen Kinderdagverblijf Villa Kakelbont

Pedagogisch beleidsplan
Kinderdagverblijf Villa Kakelbont

Mei 2019

WOORD VOORAF

Voor u ligt het nieuwe Pedagogisch beleidsplan van Kinderdagverblijf Villa Kakelbont. Dit pedagogisch beleidsplan is bedoeld voor pedagogisch medewerkers en voor de ouders van ons kinderverblijf.

Voor de leesbaarheid schrijven we hij als het gaat om een kind en zij als het gaat om een pedagogisch medewerker (PM'er). We schrijven ouders waar het gaat om één of meer ouders of verzorgers.

INHOUD

---

1. INLEIDING; BELEID IN PRAKTIJK	5
2. ONTWIKKELING VAN PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIES	6
2.1 <i>Inleiding</i>	6
2.2 <i>De dag begint; kinderen nemen afscheid</i>	6
2.3 <i>Dagelijkse ‘verzorgende activiteiten’</i>	6
2.4 <i>Vrij spel</i>	7
2.5 <i>Sociale vaardigheden</i>	7
2.6 <i>Gerichte activiteiten</i>	8
3. DE INTERACTIEPRINCIPES ALS LEIDRAAD VOOR ONS PEDAGOGISCH HANDELEN	9
3.1 <i>Initiatieven waarnemen en volgen</i>	9
3.2 <i>Initiatieven ontvangen (verbaal en non-verbaal)</i>	9
3.3 <i>Benoemen</i>	9
3.4 <i>Beurtverdeling</i>	9
3.5 <i>Leidinggeven, leiding nemen</i>	9
3.6 <i>Ik-benoeming</i>	10
4. BELANGRIJKE WAARDEN BINNEN VILLA KAKELBONT	11
4.1 <i>Waarden in de praktijk</i>	11
4.2 <i>Speciale gebeurtenissen in het leven van het kind.</i>	11
4.3 <i>Overdracht van waarden en normen</i>	12
4.4 <i>Belonen en corrigeren</i>	13
4.5 <i>Indeling en aankleding van de ruimte</i>	13
5. VILLA KAKELBONT	15
5.1 <i>Opvangtijden</i>	15
5.2 <i>Halen en brengen van de kinderen</i>	15
5.3 <i>Groepsindeling en aanwezigheid van medewerkers (in het pand)</i>	15
5.4 <i>Spelen in een andere groep</i>	15
5.5 <i>Samenvoegen van groepen</i>	16
5.6 <i>Mentorschap</i>	16
5.7 <i>Vierogenprincipe</i>	16
5.8 <i>Preventie</i>	17
5.9 <i>Toegangsbeveiliging</i>	17
5.10 <i>Medische hulp</i>	17
5.11 <i>Voertaal</i>	17
5.12 <i>Samenwerkingsverbanden</i>	17
5.13 <i>Extra dag(delen)</i>	17
5.14 <i>Ruilen van dagen</i>	17
6. ZORG EN VERZORGING	18
6.1 <i>Wennen</i>	18
6.2 <i>Als de ontwikkeling van een kind anders verloopt</i>	19
6.3 <i>Persoonlijke spullen</i>	19
6.4 <i>Dagritme</i>	19
6.5 <i>Eten en drinken</i>	20
6.6 <i>Traktaties</i>	20

6.7	<i>Verschonen en zindelijk worden</i>	20
6.8	<i>Slapen</i>	21
6.9	<i>Veilig slapen</i>	21
6.10	<i>Zieke kinderen</i>	21
6.11	<i>Medicijnen</i>	22
7.	SEKSUELE ONTWIKKELING	23
8.	ACTIVITEITENAANBOD	24
8.1	<i>VVE-programma Piramide</i>	24
8.2	<i>Verschillen tussen jongens en meisjes</i>	24
8.3	<i>Plezier in doen en ontdekken</i>	24
8.4	<i>Vallen en opstaan</i>	24
8.5	<i>Meer van hetzelfde</i>	25
8.6	<i>Het doen telt</i>	25
8.7	<i>Zelfredzaamheid</i>	25
8.8	<i>Verhalen</i>	25
8.9	<i>Muziek</i>	25
8.10	<i>Bewegen</i>	25
8.11	<i>Buitenspelen</i>	25
8.12	<i>Natuur & milieu</i>	26
8.13	<i>Creativiteit</i>	26
8.14	<i>Gebruik televisie en computer</i>	26
9.	OUDERCONTACTEN EN DE WETTELIJKE REGELING KWALITEIT KINDEROPVANGORGANISATIES	27
9.1	<i>Het doel</i>	27
9.2	<i>Brengen en halen</i>	27
9.3	<i>Observaties en gesprekken (observaties bij 1,2 en 3 jaar)</i>	27
9.4	<i>De zorgcoördinator</i>	28
9.5	<i>Overdracht naar basisschool</i>	28
9.6	<i>Ondersteuning en signalering bij bijzonderheden in de ontwikkeling van een kind</i>	29
9.7	<i>Doorverwijzing naar hulpinstanties</i>	29
10.	BORGING VAN DE KWALITEIT	30
10.1	<i>Personeel en opleiding</i>	30
10.2	<i>Ondersteuning op de groep door andere volwassenen</i>	30
10.3	<i>Werkinstructies/protocollen</i>	30
10.4	<i>Niet tevreden? Vertel het ons.</i>	30
10.5	<i>Deskundigheidsbevordering</i>	31
10.6	<i>Afwijkingen van de beroepskracht – kind ratio</i>	31
11.	INFORMATIE	32
11.1	<i>Onze website</i>	32
11.2	<i>Updates</i>	32
11.3	<i>Oudercontact momenten</i>	32
11.4	<i>Oudercommissie</i>	32
11.5	<i>Enquêtes</i>	32
	<i>Bijlage 1: dagritme van de verschillende groepen</i>	33
	<i>Bijlage 2: VVE-activiteiten op de verschillende groepen</i>	34
	<i>Bijlage 3: werkwijze op de groepen</i>	35
	<i>Bijlage 4 regelement wisseldagen en extra dagen</i>	38
	<i>Bijlage 5 Protocol Veilig Slapen</i>	39

1. INLEIDING; BELEID IN PRAKTIJK

In 2000 ben ik gestart met kinderdagverblijf Villa Kakelbont in Nieuwkuijk.

Inmiddels bieden we gedurende de week opvang aan ongeveer 75 kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar. Per dag zijn maximaal 45 kinderen aanwezig, verdeeld over vier groepen: Nielson (baby – dreumesen), Pippi (peuters), Witje (3+ groep). Daarnaast hebben wij op de eerste verdieping een verticale groep waar kindjes spelen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar.

Sinds maart 2018 is mijn dochter Chantalle de Gouw-Dekkers aangeschoven als mede-eigenaar van de Villa. Met een open blik en een frisse wind kunnen we de toekomst van de Villa verder bekijken en vormgeven.

Het algemeen pedagogisch beleid van Villa Kakelbont vormt het uitgangspunt voor de manier waarop wij dagelijks met de kinderen omgaan. Op basis hiervan stellen we in samenspraak met de oudercommissie het pedagogisch beleidsplan samen. Hierin laten we zien hoe wij, de pedagogisch medewerkers, het algemeen pedagogisch beleid van Villa Kakelbont in praktijk brengen. Wij stellen de behoefte van het kind steeds centraal.

Jaarlijks kijken we opnieuw samen met de oudercommissie naar dit beleidsplan en passen het waar nodig aan. Dat doen we ook bij wijzigingen in onderdelen van het pedagogisch beleid.

We willen met onze opvang ouders in de gelegenheid stellen werk en zorg op een prettige manier te combineren. Daarbij kiezen we er bewust voor “klein” te blijven: het persoonlijk contact met ouders en de huiselijkheid zijn voor ons belangrijk om op een prettige manier ons werk te doen. We willen graag zorg en aandacht uitstralen. Naar de kinderen én naar hun ouders.

Wanneer de kinderen met vertrouwen en genegenheid worden benaderd, blijkt dat ouders met een prettig en vertrouwd gevoel hun kind de dag door laten brengen op het kinderdagverblijf. In onze dienstverlening willen we aandacht geven aan wat ouders belangrijk vinden.

De inrichting van ons dagverblijf is met zorg gekozen: we hebben rustige kleuren gebruikt en de inrichting, het meubilair en de spelmaterialen zijn veilig afgewerkt.

Kinderen hebben het naar hun zin in ons dagverblijf, en dat willen we graag zo houden.

Ons streven is dat alle kinderen zich veilig en beschermd voelen. Als een kind zich niet veilig voelt, staat het niet open om te leren en te spelen. Het gevoel van veiligheid wordt bepaald door de pedagogisch medewerkers, ruimte en omgeving en het contact met andere kinderen. Hoewel niet altijd heel expliciet vermeld in ieder hoofdstuk, speelt het bieden van veiligheid, zowel emotioneel als fysiek een hele grote rol binnen het handelen van de pedagogisch medewerkers.

Het is de rode draad en continue factor in alles wat we doen binnen Villa Kakelbont; immers het ontwikkelen van competenties kan alleen als kinderen zich veilig voelen.

Ons motto: uw kind bij ons in goede handen!

De pedagogisch medewerkers van Villa Kakelbont handelen in de geest van ons pedagogisch beleid, maar het laat tevens ruimte voor de eigen invulling en verantwoordelijkheid van de pedagogisch medewerkers; het is geen blauwdruk hoe precies te handelen, los van de omstandigheden en het betrokken kind. Dit betekent dat de pedagogisch medewerkers hun handelen aan u als ouders kunnen uitleggen en verantwoorden. Dat gebeurt bij het brengen/ ophalen van uw kind en tijdens oudergesprekken. Wanneer u vragen of opmerkingen heeft over de manier waarop uw kind is opgevangen, nodigen we u nadrukkelijk uit om ons daarop aan te spreken. Het is altijd mogelijk om hiervoor buiten de haal- en brengtijd ruimte te maken.

Onze visie zal zich met de tijd ontwikkelen onder invloed van maatschappelijke en wettelijke veranderingen, wetenschappelijke inzichten en behoeften van ouders. Daarom zullen wij dit beleid onderling en met de ouders regelmatig evalueren en bijstellen. Daarin speelt de oudercommissie een belangrijke rol. Heeft u als betrokken ouder of als geïnteresseerde lezer opmerkingen, aanvullingen of vragen dan horen we dat heel graag van u.

Wij wensen u veel leesplezier.

Maria Dekkers.

2. ONTWIKKELING VAN PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIES

2.1 Inleiding

Kinderen hebben de natuurlijke neiging om al spelend de wereld om zich heen te ontdekken. Door te spelen ontwikkelen kinderen vaardigheden en hun persoonlijkheid. Op het dagverblijf is veel ruimte om te spelen, in vrij spel of door gericht aanbod van activiteiten, samen of alleen.

In de pedagogiek wordt onderscheid gemaakt tussen het ontwikkelen van persoonskenmerken (veerkracht, zelfstandigheid, flexibiliteit, zichzelf presenteren, uitdrukking kunnen geven aan gevoelens en ervaringen) en sociale competenties/ vaardigheden (zoals inlevingsvermogen, communiceren, samenwerken, elkaar helpen, conflicten voorkomen en oplossen, voor zichzelf opkomen, dragen van sociale verantwoordelijkheid.)

De Wet kinderopvang geeft aan dat in een beleidsplan aan alle aspecten aandacht moet worden besteed. In de dagelijkse praktijk van ons dagverblijf wordt het onderscheid tussen enerzijds persoonskenmerken en anderzijds sociale vaardigheden niet zo duidelijk ervaren. Die praktijk willen we in dit hoofdstuk als uitgangspunt nemen, omdat die concreet en herkenbaar is. We willen u een indruk geven hoe we de kinderen stimuleren, zowel in de ontwikkeling van hun persoonlijke als in hun sociale competenties.

2.2 De dag begint; kinderen nemen afscheid

Wat betreft de ontwikkeling van competenties komen er bij het “afscheid nemen” verscheidene aan bod: veerkracht (je hebt verdriet, maar je kunt er weer overheen komen), het uiten van gevoelens (verdriet, maar ook vrolijkheid), leren loslaten (van vader en moeder) en flexibiliteit (aanpassen aan een nieuwe situatie). Dit alles kan echter alleen als een kind zich veilig voelt.

’s Ochtens tussen 6.30 en 9.00 uur druppelen de ouders met hun kinderen binnen. De kinderen nemen afscheid van hun vader of moeder en gaan zich richten op de kinderen en de pedagogisch medewerkers van Villa Kakelbont.

Pedagogisch medewerkers spelen in op de ervaringen van de verschillende kinderen die mede bepaald worden door hun leeftijd. Voor baby’s tot een maand of 6 gaat het erom dat zij een vertrouwd gezicht zien, en in een ‘zintuigelijk’ prettige omgeving worden ontvangen.

Voor de kinderen die wat ouder zijn kan het afscheid om verschillende redenen moeilijk zijn. Kinderen die eenkennig zijn, kunnen opeens moeite hebben om bij relatief ‘vreemden’ achtergelaten te worden, peuters kunnen in hun koppigheidsfase gewoon niet willen en zoeken daarbij naar de grenzen (‘ik ben twee en ik zeg nee’). Voorspelbaarheid is voor jonge kinderen belangrijk, en vaste rituelen kunnen daarbij behulpzaam zijn.

2.3 Dagelijkse ‘verzorgende activiteiten’

Het spelen op het dagverblijf wordt afgewisseld met momenten van verzorging: verschoenen of op het toilet, handen wassen, drinken, fruit of brood eten samen aan tafel, slapen.

Voor jonge kinderen is voorspelbaarheid belangrijk en de pedagogisch medewerkers benoemen dan ook steeds wat er gaat gebeuren.

Voor de allerkleinsten staat tijdens de verzorging het contact tussen pedagogisch medewerkster en kind centraal. Naast het opbouwen van een hechtingsrelatie (gevoel van nabijheid, oogcontact, mimiek) en emotionele veiligheid zijn dit momenten waarin door middel van communicatie, de taalontwikkeling gestimuleerd kan worden.

Het is essentieel in deze communicatie dat er al sprake is van “praten met elkaar”: het beurtelings op elkaar reageren.

Dit wordt ook wel ‘beurt nemen’ genoemd. De pedagogisch medewerkster benoemt wat ze doet, benoemt de lichaamsdelen van het kind en zingt er bijvoorbeeld bij. Het kind reageert met klanken en gezichtsmimiek.

Bij de verzorging van de wat oudere kinderen is het contact tijdens de verzorging eveneens belangrijk.

De zelfstandigheid gaat met het ouder worden een steeds grotere rol spelen: zelf de handen afspoelen, broek losmaken, jas aandoen, aangeven dat je klaar bent op de wc., zindelijk worden, elkaar helpen, je schoenen uitdoen etc.

Met het vergroten van de zelfstandigheid, en het positief waarderen daarvan (complimenten zijn heel belangrijk voor ieder kind) groeit het zelfvertrouwen en gevoel van veiligheid. Tegelijkertijd vergroten kinderen tijdens die dagelijkse verzorgingsmomenten hun lichaamsbesef, ze ontwikkelen een “ik-gevoel” en leren daarmee dat er onderscheid is tussen zichzelf en de rest van de wereld.

Daarom schatten we op Villa Kakelbont die dagelijkse verzorgingsmomenten iedere dag weer op waarde, ook al zijn het soms drukke momenten. De verzorging is niet iets wat “ook nog” moet gebeuren, en liefst zo efficiënt mogelijk. Het zijn essentiële momenten waarop kinderen zich ontwikkelen, en waar we rustig de tijd voor willen nemen.

Het samen aan tafel gaan om fruit, een boterham of in de middag een soepstengel, rijstwafel of cracker te eten, is op het dagverblijf vooral een sociaal gebeuren, waarin sociale vaardigheden aan bod komen.

Rituelen rondom de maaltijd versterken het groepsgevoel: het zingen van liedjes, het ronddelen van een koekjes, het wachten op elkaar tot iedereen klaar is met eten.

Tijdens de maaltijd is er ook tijd voor “een goed gesprek” over allerlei onderwerpen die voor de kinderen belangrijk zijn: uitjes met ouders, Sinterklaas, Kerstmis, een oma/opa die is overleden, het mooie weer, vakantie, in het ziekenhuis zijn, of naar school gaan. Daarbij wordt niet alleen de taalontwikkeling gestimuleerd, maar tevens oefenen de kinderen onder meer om te praten in een groep, te wachten op je beurt, te luisteren naar elkaar, het structureren van je gedachten, het uiten van je gevoelens, je inleven in een ander.

2.4 Vrij spel

Verschillende momenten van de dag is er tijd om vrij te spelen. De pedagogisch medewerkers zorgen ervoor dat de directe omgeving voldoende veiligheid en spelmogelijkheden biedt.

De allerkleinsten spelen in de box of op de grond. Zij verkennen in hun spel via de zintuigen hun naaste omgeving. Kijken, voelen, luisteren, vastpakken, in de mond stoppen, iets in beweging zetten, leren dat jij iets kan laten gebeuren. Baby's ontwikkelen hun eerste motoriek: rollen, zitten, kruipen, vastpakken, loslaten. Als ze iets groter worden wordt het spel complexer: het kind kan ergens iets instoppen, iets bouwen. Dit vraagt om oog-handcoördinatie, en daarmee wordt de motoriek verder ontwikkeld. Ook zijn op gegeven moment de kiekeboe-spelletjes voor ieder kind populair.

Voor de jongste baby's is iets dat je niet meer ziet of hoort er gewoon niet meer. Moeder gaat de kamer uit, en is daarmee als het ware echt verdwenen. Kinderen kunnen hier erg verdrietig van worden. Het is dan heel belangrijk dat ze zich veilig voelen bij de pedagogisch medewerkers, maar ook binnen de ruimte. Op een gegeven moment gaat het kind ervaren dat wanneer je iets niet ziet, het er toch nog is. Dit noemen we in de pedagogiek “objectpermanentie”. Dit besef krijgt een kind tussen 9 – 12 maanden.

Het ontwikkelen van de grove motoriek is voor kinderen tot 4 jaar essentieel. Villa Kakelbont biedt kinderen daartoe zeer verschillend spel materiaal aan: fietsjes, stepjes, voetfluiten, voelbord met borstels, een tractor, poppenwagens, een tankstation en een brievenbus, maar ook beklede blokken waar je vanaf kunt springen en een ballenbuis, en bouwmaterialen als stapeltorens, vormenkubussen, blokken, duplo.

Kinderen leren hun grenzen kennen door te spelen. Sommige kinderen durven heel veel (soms te veel) en we moeten hen beschermen tegen al te gedurfd spel. Andere kinderen zijn wat geremder en hen proberen we juist te stimuleren om nieuwe dingen uit te proberen, met kleine stapjes en met hulp.

Ook het ontwikkelen van de fantasie is voor kinderen heel belangrijk. Met verkleedkleden of een mooie doek ben je zo een ridder of een moeder, met stoeltjes kun je een mooie trein maken om samen naar de zee te gaan en daar te gaan zwemmen met handdoeken om je af te drogen. Muziek kan een aanzet bieden om een reus te worden of juist een kleine kabouter. Met wat schmink ben je opeens een prinses of een tijger.

Het buitenterrein hebben we zo ingericht dat er ruimte is voor motorisch spel, maar ook om fantasiespel te stimuleren. Als het weer het maar even toestaat gaan we iedere ochtend en middag meerdere keren naar buiten (eventueel met parapluutjes).

De materialen in het dagverblijf staan voor een groot deel in open kasten. Kinderen kunnen zelf keuzes maken. Na afloop van het spel ruimen kinderen – naar hun mogelijkheden – het spel materiaal weer samen op, waarmee ze leren om verantwoordelijkheid te delen voor een gezellige ruimte.

Overigens is het op Villa Kakelbont niet zo dat alles standaard opgeruimd moet worden: soms is het juist fijn om op een later tijdstip weer verder te kunnen gaan met het spel, of om een mooie toren even te laten staan, zodat mama of papa hem ook kan bewonderen.

Behalve motorisch en fantasiespel komt ook het ontwikkelen van de verstandelijke ontwikkeling in het vrije spel ruim aan bod. Puzzelen, spelletjes waarin geordend moet worden, constructiemateriaal. In de 3+ groep wordt hier nog extra aandacht aan besteed.

In ons atelier/ binnen speelruimte kan gekozen worden voor gerichte activiteiten in kleine groepjes die meer voorbereiding en aandacht vergen. Het is tevens een ruimte waar kinderen zich heerlijk uit kunnen leven in hun spel.

2.5 Sociale vaardigheden

Spelen baby's nog alleen, dreumesen spelen “naast” elkaar, en peuters gaan langzamerhand steeds meer “met” elkaar spelen. Tijdens het vrije spel komen ook veel sociale vaardigheden aan bod. Een kind leert vragen of het mee mag spelen. Een ander kind wil net spelen met iets dat jij ook wilt. Of je krijgt ruzie, en hoe los je dat dan samen op? Omgaan met wilde leeftijdgenootjes, omgaan met hiërarchie, wie is de baas?

Pedagogisch medewerkers zorgen dat ze in de nabijheid zijn van de kinderen, dat ze kinderen kunnen ondersteunen en er zijn om op terug te vallen. Tegelijkertijd stimuleren ze kinderen om samen te spelen, een conflict met elkaar op te lossen, voor zichzelf op te komen, andere kinderen in hun waarde te laten. Pedagogisch medewerkster benutten het vrije spel om kinderen te observeren. Dit vraagt een nieuwsgierige, open en actieve houding van de pedagogisch medewerkers die gericht is op de kinderen. Voor ouders is het ook altijd leuk om niet alleen te horen wat een kind gedaan heeft, maar ook hoe het speelt en zich ontwikkelt.

2.6 Gerichte activiteiten

Dagelijks worden er door de pedagogisch medewerkers activiteiten aangeboden die wat meer begeleiding vragen en die vaak een groeps karakter dragen. Kinderen worden gestimuleerd om hieraan mee te doen. Door deze activiteiten aan te bieden in onze aparte speelruimte, is het gemakkelijker om kinderen te betrekken bij het spel/ de activiteit. Er is minder afleiding.

In de peutergroep werken we regelmatig met een thema, waarom heen verschillende activiteiten zijn georganiseerd. U kunt daarbij denken aan knutselactiviteiten zoals verven, kleuren, plakken, maar ook aan bewegingsspel, vertellen en voorlezen, een fantasiespel, liedjes en muziek maken. Ook is er sprake van het thema “Verkeer”. We hebben de ruimte om op het speelflein een parcours uit te zetten. Hierbij blijft er voldoende ruimte over voor de kinderen die niet deelnemen aan de activiteit om vrij te kunnen spelen.

Samen doen met 1 potje kleurpotloden, elkaars werk bewonderen, praten over een thema, samen plezier beleven. Maar ook voor het individuele kind kunnen deze activiteiten een bron zijn van ontwikkeling. Met je handen in de verf, ervaren hoe dat gaat om stroken te scheuren, of juist rolletjes te kneden van klei. Voor ons is het verkennen van materialen, het proberen om daar iets mee te doen, belangrijker dan het resultaat, het “werkje”. Wanneer uw kind geen werkje heeft gemaakt, kan het toch heel hard en met veel plezier gewerkt hebben. Maar af en toe willen we wel graag iets “maken”. Een mooi resultaat kan een bron zijn van zelfvertrouwen. En het feit dat ouders, oma en opa het heel leuk vinden om iets moois te zien – op de eigen manier van het kind – vinden we eveneens belangrijk. Daarbij is het voor kinderen prettig te werken aan de hand van voorbeelden, of met gerichte begeleiding van de pedagogisch medewerkster.

In de 3+ groep wordt bovendien gericht gewerkt aan de voorbereiding op de basisschool. Kringspelletjes, werken met kleuren en vormen, prikken en knippen zijn daarvan voorbeelden.

Ook op individueel niveau kan het voorkomen dat een pedagogisch medewerkster met een kind gericht een activiteit gaat doen. Soms worden andere kinderen daarbij betrokken, maar dat hoeft niet altijd zo te zijn. Een kind dat wat extra stimulans op een bepaald gebied nodig heeft, krijgt de aandacht die het daarvoor nodig heeft. Dat kan gebeuren naar aanleiding van overleg binnen het team of een gesprek met ouders.

3. DE INTERACTIEPRINCIPES ALS LEIDRAAD VOOR ONS PEDAGOGISCH HANDELEN

We gaan uit van vier pedagogische basisdoelen voor de opvoeding. Wij zorgen ervoor dat:

1. Kinderen zich emotioneel veilig voelen;
2. Kinderen de gelegenheid krijgen zich persoonlijk te ontwikkelen;
3. Kinderen de gelegenheid krijgen zich sociaal te ontwikkelen;
4. Kinderen de tijd en ruimte krijgen om zich de normen en waarden van onze samenleving eigen te maken.

Om deze doelen te verwezenlijken en zo goed mogelijk aan te sluiten bij zowel de individuele ontwikkelingen belevingswereld van een kind als bij het groepsproces, passen we de methodiek van de interactieprincipes toe. Deze zes principes, verwerkt in de onderstaande paragrafen, draaien om de initiatieven die kinderen nemen.

3.1 Initiatieven waarnemen en volgen

Het kind neemt van nature initiatieven om zich te ontwikkelen en om contact met anderen te krijgen. Het daadwerkelijk waarnemen van deze initiatieven is van groot belang om in contact met elkaar te komen. Je kunt immers alleen reageren op wat je hoort en ziet. Door heel gericht te kijken en te luisteren naar kinderen, kunnen we deze initiatieven waarnemen en volgen. Overigens hebben jonge kinderen meer tijd nodig om opgedane indrukken te verwerken en hierop te reageren dan oudere kinderen.

3.2 Initiatieven ontvangen (verbaal en non-verbaal)

Ingaan op een initiatief (ontvangen), ondersteunt de ontwikkeling van een kind. We laten een kind door middel van een ontvangstbevestiging merken dat we belangstelling hebben voor de initiatieven die het neemt. Een ontvangstbevestiging kan zijn: je toewenden, oogcontact maken, op vriendelijke toon verbaal reageren, vriendelijke gezichtsuitdrukking, vriendelijke houding, meedoen, ja-knikken, ja zeggen, herhalen wat een kind zegt. Zo'n positieve ontvangst stelt een kind gerust; het merkt dat de volwassene hem begrijpt en voelt zich dan gezien, bevestigd en emotioneel veilig. En een kind dat zich emotioneel veilig voelt, durft meer initiatieven te nemen en kan zo zijn persoonlijke en sociale competentie verder ontwikkelen.

3.3 Benoemen

Benoemen wil zeggen: taal geven aan ons eigen handelen en aan datgene wat we zien bij de kinderen. Door te benoemen wat we horen of zien, krijgen we contact met het kind. Daarnaast ondersteunt het benoemen de taalontwikkeling (persoonlijke competentie) van kinderen. Benoemen is verwoorden van eigen initiatieven, initiatieven van een kind, gebeurtenissen in de omgeving, alles wat er te zien is.

De pedagogisch medewerker zegt (benoemt) wat ze doet of gaat doen. Door het geven van informatie weet het kind wat er gaat gebeuren; dit schept duidelijkheid en geeft rust. Zo bevordert 'benoemen' ook de emotionele veiligheid.

Bij het benoemen kunnen we 'sfeercommunicatie' toepassen: het benoemen van initiatieven, emoties, gebeurtenissen van een kind en dit terugkoppelen naar de hele groep. Hierdoor raken kinderen bij elkaar betrokken en maken we ze sociaal attent op elkaar. Bijvoorbeeld: "Marco, ik zie dat je Patrick aan het helpen bent; je bent een kanjer!" Door Marco in de groep een compliment te geven, wordt de aandacht op zijn initiatief gevestigd (een compliment wil iedereen immers graag horen). Kinderen zien dat Marco sociaal wenselijk gedrag toont. Zo wordt de ontwikkeling van de sociale competentie gestimuleerd door wenselijk gedrag uit te vergroten. Tegelijkertijd zorgt dit voor overdracht van normen en waarden.

3.4 Beurtverdeling

In contact met kinderen is het wisselen van beurten belangrijk, zodat iedereen aan de beurt komt. De betrokkenheid van de kinderen duurt langer, als een kind weet dat het aan de beurt komt. Door andere kinderen bij een gesprek te betrekken, maken we kinderen sociaal attent op elkaar. Door te zorgen voor een goede beurtverdeling helpen we het kind zich te ontwikkelen. We geven het kind de tijd en zorgen voor de ruimte en rust die het nodig heeft om te reageren; dit nodigt hem uit om meer initiatieven te nemen.

3.5 Leidinggeven, leiding nemen

Leidinggeven is kind-volgend. We geven het kind de leiding door het te volgen, bijvoorbeeld wanneer het een gewenst initiatief neemt. We moedigen hem aan meer initiatief te nemen door het positief te benoemen.

Leiding nemen is kind-sturend. We nemen de leiding om een kind bij te sturen, bijvoorbeeld omdat het een 'ongewenst' initiatief neemt. Omdat een kind meer leert van positieve bekrachtiging dan van een negatieve afwijzing, doen we dit op een positieve, respectvolle manier: het 'ongewenste' initiatief wordt op een neutrale manier ontvangen; daarna kiezen we een positieve benadering om het initiatief naar 'gewenst' om te buigen.

Een voorbeeld:

“Ik zie dat jij (Mieke) de auto pakt van Esther; Esther was hiermee aan het spelen; jij wilt dit ook graag.” Daarna wordt Mieke attent gemaakt op Esther door te benoemen wat dit met Esther doet. Vervolgens worden beiden gestimuleerd om een oplossing te zoeken.

3.6 Ik-benoeming

In contact met kinderen is het belangrijk dat wij ons benoemen als ‘ik’ (en dus niet met onze naam). Het kind leert zo het verschil tussen ‘ik’ en ‘jij’ en dat draagt bij aan de ontwikkeling van het zelfbesef. Bovendien druk je door de ik-vorm uit dat je deel uitmaakt van de groep, in de groep staat. De ik-benoeming ondersteunt het leidinggeven en leiding nemen.

4. BELANGRIJKE WAARDEN BINNEN VILLA KAKELBONT

Een kind wordt geboren in een bepaalde omgeving, in een gezin met een eigen (familie)geschiedenis. De eigen gezinsleden zullen een belangrijke stempel drukken op de manier waarop het kind zich zal ontwikkelen en de levenshouding van waaruit hij omgaat met anderen.

Daarnaast heeft het kind zijn eigen fysieke kwaliteiten, en zijn talenten die het kan ontwikkelen. De combinatie van al deze factoren maken dat ieder mens uniek is bij zijn geboorte.

Respect betekent voor ons dat wij oog en oor hebben voor het kind, voor wie hij is en wat hij (in potentie) kan en dat wij hiervoor positieve waardering willen voelen. Respect ook voor het unieke van ieder kind.

Wij werken vanuit het motto: “Uw kind is bij ons in goede handen!”. Wij zorgen dat kinderen in een goede sfeer naar hartenlust kunnen spelen en optimale mogelijkheden hebben om zich goed te ontwikkelen. De wereld is al gehaast genoeg, er moet al zoveel. Binnen Villa Kakelbont moet een kind nog kind mogen zijn. Een kind maakt deel uit van een groter geheel. Het kind zien als een uniek kind vraagt van ons dat wij aandacht/erkenning geven aan dat grotere verband. Erkenning versterkt naar ons idee namelijk het gevoel van verbondenheid.

4.1 Waarden in de praktijk

Hoe vertalen wij de waarden “respect” en “verbondenheid” naar de dagelijkse praktijk binnen ons kinderdagverblijf? Welke normen voor ons gedrag hanteren wij? Laten we eens kijken naar een aantal verschillende momenten op de dag om hiervan een beeld te krijgen.

Aan het begin van de dag komen de ouders met hun kind binnen. Wij willen ze het gevoel geven dat ze welkom zijn. We doen dat door iedere ouder en kind aan te kijken, te begroeten op een manier waaruit blijkt dat het fijn is dat ze er zijn. We vinden het belangrijk aan te sluiten bij de thuissituatie en nodigen daarom ouders uit om ons goed te informeren (via het schriftje en mondeling) over gebeurtenissen thuis.

Er is aandacht voor het afscheid tussen ouders en kind, en ieder kind krijgt hierin ruimte om dit op een eigen manier te doen, die past in de relatie met de ouders. Heeft het kind verdriet dan wordt dit erkend en benoemd en krijgt het kind ruimte om hieraan uiting te geven. Het kindje wordt getroost en gerustgesteld, want verdriet hebben hoort er tenslotte ook gewoon bij.

In de omgang tussen kinderen hebben we oog en begrip voor de behoeften van elk kind, en zien we dat kinderen hierin ook moeten leren delen en luisteren naar de ander. Pedagogisch medewerkers begeleiden de kinderen vanuit inzicht in de ontwikkeling van kinderen, maar zeker ook vanuit hun gevoel van begrip en inlevingsvermogen voor de behoeften van de kinderen. Vanuit dat vermogen proberen zij vanuit een rustig gevoel kinderen te sturen in het samen spelen én het samen delen. Wanneer een kind daaraan toe is, kan een kind zich steeds meer inleven in een ander kind. Een kind ervaart dat er verschillen zijn tussen kinderen. Een kind kan leren dat je daar rekening mee kunt houden en dat je best een beetje kunt “inschikken” zonder dat je zelf tekort komt.

Samen aan tafel wat eten biedt gelegenheid om elkaar deelgenoot te maken van gebeurtenissen die in het leven van een kind belangrijk zijn. Naar elkaar luisteren, elkaar helpen, fruit ronddelen draagt bij aan een gevoel dat de kinderen allemaal deel uitmaken van hun groep; ze horen er allemaal bij!

4.2 Speciale gebeurtenissen in het leven van het kind.

Speciale aandacht is er voor bijzondere gebeurtenissen voor het kind en zijn of haar gezin: jarig zijn met toeters en bellen: de vlag wordt op tafel gezet voor de jarige job, als er broertjes of zusjes zijn binnen de (andere) groepen dan komen zij op verjaardagsvisite, er wordt gezongen en er wordt een feestmuts gemaakt voor of met het jarige kindje.

Ook aan feestdagen als verjaardagen van de ouders, Vader- en Moederdag, of de geboorte van een broertje of zusje wordt aandacht besteed. Wanneer ouders vragen of een kind iets kan maken omdat opa of oma een speciaal feest heeft, een jubileum of anderszins wordt daar indien maar enigszins mogelijk gehoor aan gegeven. Het is belangrijk om het gezins-/familieverband waar het kind deel van uitmaakt en dat bepalend is voor zijn identiteit een plekje te geven binnen het kinderdagverblijf.

Daarmee heet je het kind in zijn gehele verband als het ware welkom. Dat kan bijvoorbeeld gebeuren in een thema ‘familie’ of door foto’s op te hangen in het dagverblijf.

Elk feestje kent zijn eigen, vaste rituelen die ervoor zorgen dat de kinderen weten wat er komen gaat. Zo ervaren ze een gevoel van zekerheid en veiligheid. Bij een verjaardagsfeestje horen bijvoorbeeld een muts en slingers en we zingen samen met de kinderen voor de jarige. Verjaardagen van de kinderen vieren wij zonder ouders.

Hier is bewust voor gekozen om zo de rust op de groep te bewaren. We maken foto’s van het feestje, zodat de ouders toch lekker thuis kunnen meegenieten. Deze foto’s maken wij met het toestel dat aanwezig is in de groep.

Deze foto's worden in een apart mapje in het afgeschermd gedeelte van de website geplaatst, zodat ouders vanuit deze plek de foto's kunnen downloaden. In verband met de privacy wetgeving (AVG) verzoeken wij ouders deze foto's niet te delen op sociale media. Er staan vaak andere kinderen op de foto's waarvan wij de privacy graag respecteren.

We vinden het ook belangrijk om bijzondere aandacht te besteden aan het afscheidsfeestje; het kind kan een periode afsluiten en aan een nieuw 'avontuur' beginnen. Het neemt afscheid van de oude groep, van de groepsgenootjes en de pedagogisch medewerkers en van gebruiken en gewoonten. Ook voor de 'achterblijvers' is afscheid nemen belangrijk. Zij missen immers een groepsgenootje.

Door steeds dezelfde rituelen terug te laten komen, worden kinderen gesteund en begeleid in het zetten van de volgende stap. De betrokkenheid van de kinderen onderling speelt bij de bijzondere momenten een belangrijke rol. Samenwerken, rekening houden met elkaar en respect hebben voor anderen zijn allemaal aspecten van betrokkenheid die aan bod komen. Vanuit die betrokkenheid besteden we bijvoorbeeld ook speciale aandacht aan een kind dat een broertje of zusje heeft gekregen, of een kind dat er niet bij kan zijn omdat hij ziek is.

Sensitiviteit is een belangrijke attitude van pedagogisch medewerkers. Wij stellen ons sensitief op en maken vanuit betrokkenheid de kinderen sociaal attent op elkaar. We hebben aandacht voor het individuele kind en voor de groep. Wij herkennen en benoemen emoties en zorgen voor een ontspannen en vrolijke sfeer. Wij hechten grote waarde aan de afstemming met ouders bij bijzondere momenten voor het kind. Per gebeurtenis kunnen hierover afspraken worden gemaakt. Bijvoorbeeld over wanneer iets wordt gevierd.

Op het dagverblijf worden feestdagen gevierd die binnen de Nederlandse Christelijke cultuur belangrijk zijn: Sinterklaas, Kerstmis, Pasen. Overigens geven we hier inhoudelijk niet expliciet een "geloofsinhoud" aan, maar verbinden we deze feesten veelal met een seizoen. Er wordt niet gebeden op het dagverblijf, noch worden er liedjes gezongen met een expliciet christelijke inhoud. Het beste zijn we te vergelijken met het openbaar onderwijs. Daarin willen wij ook voor iedere ouder met jonge kinderen toegankelijk blijven: iedereen is welkom bij ons!

Villa Kakelbont wordt slechts bezocht door een enkel kind met een andere culturele afkomst. Waarschijnlijk hangt dit samen met het dorpse, en kleinschalige karakter. Mochten er in de toekomst meer kinderen ons dagverblijf bezoeken vanuit een andere achtergrond, dan zullen wij in onze contacten alert zijn op de behoeften en gebruiken van hun ouders. Door onze blik hierin open te houden, willen we bijdragen aan onderling begrip. Wel houden we nu al rekening met specifieke voedingsgebruiken.

Tot slot maken wij ook deel uit van de natuur, de tijd en de seizoenen. In onze thema's waar we in de groepen mee werken komt dit zeer regelmatig terug. Vertrouwdheid met seizoenen, daarin zaken leren benoemen en ervaren verbindt een kind met zijn omgeving.

4.3 Overdracht van waarden en normen

Kinderen waarden en normen bijbrengen gebeurt vooral door de manier waarop de pedagogisch medewerkers zich gedragen. Het "goede voorbeeld nadoen" is een belangrijke manier van socialisatie en het eigen maken van "hoe het hoort". Ook in de onderlinge communicatie tussen pedagogisch medewerkster is het de toon die de muziek maakt: we proberen elkaar te respecteren en met een open blik tegemoet te treden. Daarbij gaan we ervan uit dat iedereen het beste geeft dat op dat moment in haar vermogen ligt.

Ook in het begeleiden van de contacten tussen kinderen onderling proberen we "voor te doen" hoe je conflicten kunt oplossen, hoe je iets kunt delen en daarbij toch op kunt komen voor je eigen behoeften. Het is zinvol om kinderen op zichzelf en met elkaar te laten spelen. Door ook als pedagogisch medewerkster samen met de kinderen te spelen, stuurt de pedagogisch medewerkster heel direct de ervaringen die kinderen opdoen in de groep. Het kind merkt dat hij wordt gezien en gehoord. Kortom: ieder kind hoort erbij en mag er zijn.

Kinderen moeten zich onze waarden en normen eigen maken. Een proces waarin kinderen in hun eigen tempo, met vallen en opstaan, leren. De pedagogisch medewerkers van Villa Kakelbont beseffen in hun werk voortdurend dat kinderen aan het leren zijn en dat de pedagogisch medewerkster daarin een bijzondere stimulator kan zijn. Dat vraagt geduld van pedagogisch medewerkers en het kunnen loslaten van (persoonlijke) emoties wanneer deze daarin belemmerend werken. Pedagogisch medewerkers zijn professionals die op basis van pedagogische kennis en inzicht daartoe iedere dag weer in staat zijn.

4.4. Belonen en corrigeren

Positieve aandacht voor positief gedrag: we vragen kinderen zich op een bepaalde manier te gedragen (en daarin letterlijk te oefenen) en op een bepaalde manier met elkaar te praten. Aanmoediging zoals complimenten geven zijn essentieel om gewenst gedrag eigen te maken. Kinderen willen het graag goed doen in de ogen van volwassenen en andere kinderen. Bovendien hebben kinderen waardering nodig om zelfvertrouwen op te bouwen.

Belonen en corrigeren van gedrag is heel belangrijk in de ontwikkeling van kinderen. We belonen een kind als het gewenst gedrag vertoont en corrigeren hem bij ongewenst gedrag. Zo leren kinderen grenzen kennen. Wij houden er rekening mee dat dit een leerproces is voor een kind. We observeren het gedrag en proberen te achterhalen wat er in het kind omgaat en waar het gedrag vandaan komt.

We buigen ongewenst gedrag om naar gewenst gedrag. Dat doen we bijvoorbeeld door het kind af te leiden (vooral bij jongere kinderen), of kort uit te leggen waarom het gedrag ongewenst is. We bieden het kind een alternatief aan of leiden hem weg uit de situatie. We vinden het belangrijk daarbij altijd kort en duidelijk uit te leggen wat zijn gedrag ongewenst maakt, en dat niet het kind zelf ongewenst is. Daarbij gebruiken we de ik- benoeming, zodat voor het kind duidelijk is wat er verwacht wordt. Een dreumes kan nog geen koppeling maken tussen een conflict en een time-out. Bij een dreumes moet het gedrag worden uitgelegd en omgebogen in het moment.

Bij gewenst gedrag belonen we het kind, bijvoorbeeld in de vorm van een complimentje. Onze stem, mimiek, en het maken van oogcontact zijn erg belangrijk bij belonen en corrigeren. We zorgen er ook voor dat we direct belonen en corrigeren, omdat een kind anders niet goed begrijpt waarvoor het gecorrigeerd of geprezen wordt. En we gaan hier consequent mee om. Als iets de ene keer wel mag en de andere keer niet, is het voor een kind onduidelijk waar grenzen liggen. Het leren kennen van de grenzen is nodig voor het scheppen van duidelijkheid. Dit zorgt voor emotionele veiligheid. Wij overleggen onderling hoe er met belonen en corrigeren wordt omgegaan, zodat wij op alle groepen consistent kunnen zijn in de aanpak. We laten de ouder weten hoe er met belonen en corrigeren wordt omgegaan en in specifieke situaties overleggen we met hen over een aanpak.

Als kinderen in een conflictsituatie komen, grijpen we, naar gelang de ontwikkeling vordert, niet direct in. We stellen de kinderen in staat de situatie zelf op te lossen. Dit is belangrijk in de ontwikkeling naar zelfstandigheid. We houden de situatie goed in de gaten en bieden begeleiding als dat nodig is.

Hoewel wij aan een positieve benadering de voorkeur geven boven bestraffen, vinden wij het ook nodig om aan te geven dat bepaald gedrag niet getolereerd wordt en een negatieve consequentie heeft. Een bestraffende blik, een paar minuten op het groene stoeltje apart moeten zitten, wordt door kinderen in het algemeen goed begrepen en draagt bij tot het gewenste gedrag. Mits dat gewenste gedrag ook – zeker tijdens de ‘aanleerfase’ – ruime positieve aandacht krijgt.

4.5 Indeling en aankleding van de ruimte

De uitstraling van de leefruimte is van invloed op de sfeer. We creëren een veilige en geborgen leefruimte door deze op een bepaalde manier in te delen en aan te kleden, afgestemd op de leeftijdsgroep die in de groepsruimte verblijft. Hierbij proberen we vooral een huiselijke sfeer te waarborgen. Ieder kind behoort tot een stamgroep die bestaat uit een vaste leefruimte als basis. Dat zorgt ervoor dat de ruimte vertrouwd wordt voor het kind en draagt bij aan de emotionele veiligheid.

Eerder waren de verschillende groepsruimten geschilderd in warme kleuren en ingericht met kindvriendelijk meubilair en met de knutselwerkjes, tekeningen en foto's van de kinderen. Langzaam zal de Villa worden getransformeerd naar een meer moderne uitstraling met meubilair op hoogte. Dat wil zeggen dat het zowel toegankelijk blijft voor de kinderen, maar daarnaast nog meer ergonomisch werkbaar is voor de medewerkers. Daarnaast zal er gewerkt gaan worden met heldere en lichte tinten zodat er lichte ruimtes ontstaan. Er blijft echter ruimte om in de groepsruimten te werken met de knutselwerkjes van de kinderen, tekeningen en foto's. Het speelgoed en materialen blijft echter zoveel mogelijk aangeboden worden op kind-hoogte, zodat een kind zich gestimuleerd voelt om zelf te kunnen kiezen (initiatief te nemen) waarmee het wil spelen.

Binnen ons kinderdagverblijf hebben we verschillende hoeken ingericht met (VVE-gericht) spelmateriaal, afgestemd op de leeftijden van de verschillende groepen.

Bovendien is er in elke groep een hoek, waar een kind zich even kan terugtrekken met een boekje of gewoon om even tot rust te komen. Zo creëren we een rustige en veilige sfeer. De indeling van de ruimten is zodanig dat kinderen er samen kunnen spelen, maar ook alleen.

Elk van onze pedagogisch medewerker is verantwoordelijk voor de verzorging, uitstraling en aankleding van de groepsruimte; we doen dat zoveel mogelijk samen met de kinderen. Bijvoorbeeld door op meerdere momenten van de dag samen op te ruimen. Hiermee stimuleren wij de zelfstandigheid, participatie, het groepsgevoel en het verantwoordelijkheidsgevoel van de kinderen. En de ruimtes blijven rustig en overzichtelijk. Dat voorkomt overprikkeling bij de kinderen. Een overprikkeld kind, komt niet echt tot spelen omdat er steeds iets nieuws is wat zijn aandacht vraagt. We zorgen er zo voor dat kinderen geconcentreerd kunnen spelen. Dat is belangrijk omdat spelen de manier is waarop kinderen leren.

Door het uitdagende spelmateriaal en het gevoel van herkenning en veiligheid van de vaste groepsruimte stellen we kinderen in staat zich op allerlei gebieden te ontwikkelen. Door figuurlijk en soms ook letterlijk 'de deuren open te zetten', geven we ze de mogelijkheid zelfstandig keuzes te maken en hun leefwereld te vergroten.

5.1 Opvangtijden

Villa Kakelbont is elke werkdag geopend voor reguliere opvang van 7.45 tot 18.15 uur. Het kan echter zijn dat in verband met werktijden van ouders andere opvangtijden gewenst zijn. Binnen de reguliere opvang kan dit worden gerealiseerd met een meer-uur in de ochtend. Hiervoor wordt de opvang vervroegd naar 6.45 uur.

5.2 Halen en brengen van de kinderen

De breng- en haalmomenten van kinderen zijn voor de groepen altijd druk. Om de rust binnen de groepen te bewaren, vinden wij het prettig als kinderen na 7:45 uur en ruim voor 9:00 uur gebracht worden. Wij willen onze dag om 9:00 uur starten en het is prettig als de groep dan compleet is. Natuurlijk kan het gebeuren dat een kindje later is, vanwege een bezoek aan de huisarts of het consultatiebureau. Het is prettig als ouders ons dit van te voren laten weten.

Vóór 7:45 zijn er wel al medewerkers aanwezig om de Villa voor te bereiden op de komst van de kinderen, én voor de kinderen die vroege opvang afnemen. Wij vinden het dat we ouders hierop niet hoeven te wijzen als zij hun kind(eren) eerder dan 7:45 uur brengen. Wij hopen op uw begrip en medewerking hiervoor.

Wij vinden een goede overdracht belangrijk, maar houden deze graag zo kort mogelijk. Bijzonderheden kunnen altijd in het schriftje geschreven worden. Deze worden altijd door de medewerkers gelezen en hier wordt ook door hen op gereageerd. In het eerste kwartaal 2019 gaan wij starten met het digitale ouderportaal. Deze vervangt het schriftje dat wij eerder gebruikte om met ouders te communiceren.

Mochten ouders zelf niet het kindje op komen halen, dan vragen wij aan ouders dit altijd aan ons door te geven. Indien deze persoon nog nooit eerder bij de Villa is geweest, dan zullen we aan ouders vragen om de naam door te geven en vragen wij degene die het kindje komt halen zich te legitimeren. Een kind dat al wat ouders zal deze persoon zeker herkennen, maar een baby of een dreumes zal wellicht geen blijk van herkenning geven.

Indien het bij ons niet bekend is dat een andere persoon dan de ouders het kindje op zal halen, dan nemen wij contact op met één van de ouders om toestemming te vragen.

De haal en brengtijd tussen de middag hebben wij duidelijk gescheiden van elkaar om op die manier de rust en het overzicht binnen de groepen zoveel mogelijk te behouden.

Het halen van kinderen kan gedaan worden tussen 12:45 en 13:00

Het brengen van kinderen tussen 13:00 en 13:15 uur.

5.3 Groepsindeling en aanwezigheid van medewerkers (in het pand)

Binnen ons kindverblijf worden kinderen opgevangen in stamgroepen met bij de stamgroep horende vaste pedagogisch medewerkers.

Stamgroep	Leeftijden	Max. kinderen	medewerkers*	stagiaires*
Nielson (horizontaal)	0 tot 2 jaar	13	3 of 4	1
Pippi/ Witje (horizontaal)	2 tot 4 jaar	16	2	1
Langkous (verticaal)	0 tot 4 jaar	16	3 of 4	1

Zolang er kinderen aanwezig zijn, zijn er te allen tijde minimaal 2 medewerkers aanwezig. Er is geen zogenoemde achterwachttregeling. (Een achterwachttregeling is nodig indien een medewerker alleen aanwezig is op een vestiging.) Indien een leidster bij vroege opvang alleen in het pand aanwezig is, dan is de eigenaresse hiervan altijd op de hoogte. Zij zal vanuit de woning middels de camera's toezicht houden. Bij langdurige afwezigheid van de eigenaresse is er altijd vervanging op wie de pedagogisch medewerkers een beroep kunnen doen.

Wij informeren ouders en kinderen over welke pedagogisch medewerkers er op welke dagen en in welke groep werken. Op de groepsdeur hangen foto's van de aanwezige PM'ers.

Elke dag start iedere groep op met één pedagogisch medewerker.

5.4 Spelen in een andere groep

Voor kinderen kan het leuk zijn om activiteiten buiten de eigen stamgroep te ondernemen. Ook hierin volgen wij hun initiatieven. Kinderen die toe zijn aan extra uitdaging geven we zo de kans hun sociale vaardigheden te oefenen met andere kinderen en andere pedagogisch medewerkers. En omdat er buiten de eigen stamgroep andere materialen en spelmogelijkheden zijn, wordt ook de persoonlijke ontwikkeling gestimuleerd.

Het welbevinden en de ontwikkeling van de kinderen is voor ons leidend voor de keuze om een kind gedurende de dag in een andere stamgroep te laten spelen. Kinderen kunnen te allen tijde terug naar de eigen stamgroep en stamgroepsruimte. Ouders zullen voor deze dag een akkoordverklaring tekenen indien een kindje binnen een andere stamgroep speelt.

Met betrekking tot de beroepskracht-kind-ratio (BKR) tijdens het opendeuren beleid geldt dat doordat kinderen zelf kiezen waar en met wie ze gaan spelen er tijdelijk een situatie kan ontstaan dat in een groepsruimte de BKR even niet kloppend is. Indien veel kinderen in een andere groepsruimte gaan spelen of een activiteit krijgen aangeboden, bewegen de pedagogisch medewerkers hierin mee. Te allen tijde is hierbij de BKR op stamgroepniveau kloppend. Wij bewaken de meerwaarde van dit 'uitstapje' voor ieder kind individueel en voor de groep als geheel. Op de Villa spelen de kinderen regelmatig samen met kinderen van andere groepen.

5.5 Samenvoegen van groepen

Als het aantal kindplaatsen in de stamgroepen niet volledig bezet is worden deze niet volledig bezette groepen samengevoegd. Er is dan altijd voor de kinderen een vaste pedagogisch medewerker aanwezig, en de beroepskracht-kind-ratio blijft volgens de wettelijke richtlijn. Ouders worden over het samenvoegen van de groep van hun kind vooraf geïnformeerd door de pedagogisch medewerkers van de groep. Ouders zullen schriftelijk toestemming verlenen voor het spelen binnen een andere groep. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de leeftijd van het kind leidend is voor de groep waar het speelt bij het samenvoegen van de groepen. Wanneer een kind nog niet de leeftijd van 2 jaar heeft bereikt, zal het bij het samenvoegen van groepen vanuit de verticale groep altijd bij Nielson spelen of omgekeerd. Indien een kind tussen de 2 en 4 jaar is, zal het altijd in groep Pippi-Witje spelen vanuit de verticale groep, of omgekeerd.

Indien de kind-bezetting hiertoe aanleiding geeft zal de complete stamgroepindeling (zoals beschreven onder de paragraaf groepsindeling) kritisch bekeken worden en waar nodig worden aangepast.

5.6 Mentorschap

Binnen de Villa werken we met mentorschap. Elk kind heeft een vaste mentor. Dit is altijd een pedagogisch medewerker van de eigen groep. De mentor is het eerste aanspreekpunt voor de ouders en voert in principe de oudergesprekken. Zij volgt de ontwikkeling van haar mentorkinderen met bijzondere aandacht. Dat is fijn voor het kind en prettig voor de ouder, omdat deze mag verwachten dat de mentor altijd goed op de hoogte is van de ontwikkeling van het kind. Tijdens het intakegesprek en bij de overgang naar groep Pippi/ Witje wordt de ouders verteld wie de mentor van het kind is. Er zijn vaste gespreksmomenten. Zie hiervoor het kopje "oudergesprekken" in hoofdstuk 9.

5.7 Vier-ogenprincipe

Per 1 juli 2013 is wettelijk vastgelegd dat bij dagopvang van kinderen van 0 tot 4 jaar, een beroepskracht of beroepskracht in opleiding de werkzaamheden uitsluitend kan verrichten terwijl zij gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene. Deze maatregel wordt het vier-ogenprincipe genoemd.

Binnen de Villa wordt aan het vier-ogenprincipe vorm gegeven doordat het pand zoveel mogelijk transparant is (ramen tussen groepsruimtes, glas in deuren etc.), zodat er altijd zicht is op kinderen en collega's. Ook de aanwezigheid en inzet van stagiaires wordt gebruikt om het vier-ogenprincipe te waarborgen. In het geval er geen zicht is op collega's en kinderen, zoals bij verschillende verdiepingen of het gebruik van een activiteitenruimte zonder raam/glas zorgen we dat er altijd collega's kunnen meekijken. In en om het pand bevinden zich camera's die te allen tijde kunnen worden geraadpleegd.

Vanuit onze pedagogische visie vinden wij het zeer waardevol voor een kind om af en toe in kleine groepjes een activiteit te doen onder begeleiding van 1 pedagogisch medewerker. Juist in kleine groepjes wordt de kwaliteit van de interactie tussen kinderen onderling en tussen kinderen en pedagogisch medewerker bevorderd. We hebben er daarom voor gekozen om de mogelijkheid om met een klein groepje kinderen binnenshuis een activiteit te doen onder begeleiding van 1 pedagogisch medewerker te behouden. Dit kan op momenten dat er buiten wordt gespeeld, maar ook in de binnenspeelruimte/ atelier. Ook hierbij geldt dat we de activiteit kunnen volgen via het camerasysteem.

Uitstapjes en het vier-ogenprincipe

Het werken met een klein groepje kinderen onder begeleiding van 1 pedagogisch medewerker geeft ook de mogelijkheid gemakkelijker een klein uitstapje buitenshuis te maken. Ook dit vinden wij belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Wij dragen er bij deze uitstapjes ook zorg voor dat de pedagogisch medewerker en kinderen kunnen worden gezien door derden. Een uitstapje naar een meer 'verlaten' gebied mag dus niet. Ook is de medewerker te allen tijde bereikbaar middels een mobiele telefoon. Wij maken regelmatig uitstapjes naar de Poort van Heusden of gewoon gezellig door de buurt. Uiteraard zorgen we ervoor dat het vier-ogenprincipe op de Villa voor de achterblijvende pedagogisch medewerkers gewaarborgd blijft.

5.8 Preventie

Alle pedagogisch medewerkers zijn voortdurend alert op eventuele tekenen van misbruik. Daarnaast worden de risico's met betrekking tot misbruik van kinderen bij de Villa in kaart gebracht door middel van de risicomonitor. Hoe te handelen bij vermoedens van misbruik, staat beschreven in het protocol kindermishandeling en –misbruik welke aanwezig is op locatie.

5.9 Toegangsbeveiliging

De toegangsdeur is zoveel mogelijk gesloten buiten breng- en haaltijden. Voor de veiligheid blijft de sleutel wel aan de binnenkant in het slot zitten.

5.10 Medische hulp

Er zijn altijd één of meerdere medewerkers aanwezig, die opgeleid zijn tot bedrijfshulp- verlener (BHV). De BHV-er volgt om het jaar een herhalingstraining. Daarnaast is er iedere dag van moment van openen tot moment van sluiten één medewerkster aanwezig die opgeleid is volgens de eisen van de wet Innovatie Kwaliteit Kinderopvang tot het verlenen van EHBO bij baby's en kinderen.

Indien consultatie door een arts voor een kind nodig is dan nemen we contact op met de ouders. Alleen bij ernstige calamiteiten waarbij direct actie noodzakelijk is, wordt direct contact opgenomen met de huisarts van het kind. De gegevens van de huisarts van ieder kind zijn bij ons bekend. Soms kan het noodzakelijk zijn om direct medische hulp in te roepen, wanneer dan niet direct reden is om 112 te bellen, kunnen wij altijd een beroep doen op de huisartsenpraktijk in Nieuwkuijk. In alle acute gevallen zullen wij naar de dichtstbijzijnde EHBO-post of bellen we 112. Uiteraard bellen wij de ouders dan zo snel mogelijk.

5.11 Voertaal

In ons kindercentrum is de voertaal Nederlands. Het beheersen van de Nederlandse taal is de eerste stap naar een succesvolle (school)loopbaan. In ons kinderverblijf wordt door alle beroepskrachten en beroepskrachten in opleiding Nederlands gesproken en wordt een zo omvangrijk mogelijk en goed taalaanbod gerealiseerd.

5.12 Samenwerkingsverbanden

In de afgelopen jaren is de samenwerking tussen kinderverblijven en het basisonderwijs steeds intensiever geworden. Zo wordt de doorgaande leerlijn van kinderen bevorderd. Door de gemeente Heusden is een uniform overdrachtsformulier opgesteld. Met behulp van dit formulier kunnen gegevens over een kind van het kindercentrum naar de basisschool overgedragen worden. Voor alle kinderen die vier jaar worden, wordt een overdracht gedaan naar school, mits de ouders toestemming geven. Ouders dragen er zelf zorg voor dat de gegevens vanuit de observaties en toetsen bij de basisschool terecht komen. Bij sommige kinderen is het waardevol om in een gesprek de overdracht toe te lichten (de warme overdracht), bijvoorbeeld als er zorgen zijn over de ontwikkeling. Mochten wij deze warme overdracht willen doen naar school dan is hiervoor schriftelijke toestemming van de ouder(s) noodzakelijk.

5.13 Extra dag(delen)

De meeste kindjes komen op vaste dagen en tijden. Daar zijn dan ook naar ratio het aantal pedagogisch medewerkers op ingepland. Regelmatig komt het voor dat ouders vragen of het mogelijk is dat hun kindje op een andere dag een extra dagdeel mag komen spelen. Indien ouders dit wensen dan kan er een verzoek tot het afnemen van een extra dag(deel) worden ingediend. Indien het gaat om incidenteel een dag extra dan kan dit per mail aangevraagd worden. U kunt mailen naar: planning@kinderdagverblijfvillakakelbont.nl.

Er zal dan in de planning worden gekeken of er ruimte is om een extra kindje die dag op te nemen. Indien er plaats is, zal dit schriftelijk worden medegedeeld.

Als het gaat om structureel een extra dag dan kan dit schriftelijk worden aangevraagd via het algemene emailadres. Er wordt dan in de planning gekeken wat de mogelijkheden zijn. De structurele wijzigingen worden contractueel vastgelegd. Indien ouders dit wensen kan er eventueel ook een extra dag(deel) worden afgenomen op één andere stamgroep dan de eigen stamgroep, indien er op de eigen stamgroep geen plaats is. Dit wordt vooraf overlegd met ouders. Hiervoor wordt schriftelijk toestemming geven tijdens de intake.

5.14 Ruilen van dagen

Er is een reglement opgesteld met betrekking tot het opnemen en inzetten van wisseldagen. Ouders die op vaste dagen opvang afnemen, kunnen een opvang dag omruilen. Dit kan 3x per jaar worden gedaan. Een verzoek tot het opnemen van een wisseldag graag per mail indienen. Het reglement is als bijlage opgenomen bij dit plan.

6.1 Wennen

De eerste dagen op een kinderverblijf zijn altijd spannend. Zowel kinderen als ouders moeten wennen en vertrouwd raken aan een nieuwe situatie: het kinderverblijf, een dagritme, de pedagogisch medewerkers en de groepsgenootjes. Dit is de basis voor het kind om zich emotioneel veilig te gaan voelen en zijn nieuwe omgeving verder te ontdekken. Daarom nemen we voor dit wenproces rustig de tijd.

We nodigen de ouders en het kind uit om kennis te maken tijdens een intakegesprek. Hierin bespreken we het dagritme en de individuele behoeften van het kind. Tijdens dit intakegesprek worden er afspraken gemaakt over het wennen. De pedagogisch medewerkers van de groep zorgen ervoor dat er altijd extra tijd en aandacht is voor het nieuwe kind en voor de ouders. Vanaf de ingangsdatum van het contract zijn kinderen op de afgenomen dagen welkom.

Wanneer er een baby geplaatst wordt zullen wij er alles aan doen om de ouder hierin gerust te stellen. Het is namelijk een hele stap om voor het eerst hun kindje hier achter te moeten laten. Wij vragen daarom ook altijd aan de ouders, bel gerust om te horen hoe het gaat al is dit op de 1e dag 4 keer op een dag. Via ons ouderportaal kunnen wij digitaal met ouders in contact kunnen blijven. Dit betekent dat wij altijd een berichtje kunnen sturen om ouders te laten weten hoe het gaat met zoon of dochter. Dit is prettig als het afscheid niet gemakkelijk verliep of om gewoon even te laten weten hoe het gaat. Dit doen we door middel van tekst, maar ook door het sturen van een foto.

In het geval van het plaatsen van een kindje vanaf de leeftijd van 1 jaar vindt het intakegesprek plaats binnen de groep. Ouders kunnen ter plaatsen zien hoe hun kindje reageert op vele prikkels vanuit de groep en speelkameraadjes om hun kind heen.

Wij vragen ook tijdens het intakegesprek of het voor moeder de 1^e brengdag ook haar 1e werkdag is. Het komt voor dat moeder al eerder gestart is met werken of later zal starten. Ook kan er besproken worden om te kiezen een kindje in het begin met halve dagen te laten wennen i.p.v. te beginnen met hele dagen.

We gaan er van uit dat een kind na 6-8 weken gewend is aan de nieuwe omgeving, de nieuwe mensen en het dagritme op het dagverblijf. De tijd die een kind nodig heeft om te wennen hangt mede af van de leeftijd van het kind en het aantal dagen dat een kindje komt. Tijdens de wenperiode wordt door de mentor/ vaste leidster extra aandacht besteed aan de overdracht bij het brengen en halen tussen ouders en pedagogisch medewerkers.

In een enkel geval dat een kind heel moeilijk kan wennen wordt er in overleg met ouders naar mogelijkheden gezocht om het wennen te vergemakkelijken zoals hierboven beschreven staat.

Een vast afscheidsritueel (bijv. even puzzelen met papa of mama, kusje en zwaaien) biedt kinderen houvast bij het wennen. Ook een eigen knuffeltje, doekje of speen kunnen bij verdriet troost bieden. Voor ouders is het soms moeilijk om hun kind verdrietig achter te moeten laten. Toch adviseren wij het afscheid niet te lang te laten duren (maximaal een minuut of 10). Wij zullen dan later even een berichtje sturen via het ouderportaal om te laten weten hoe het gaat. Vaak is het verdriet namelijk al snel over. Met een foto en een berichtje kunnen we ouders geruststellen. Natuurlijk mogen ouders ook altijd even bellen. Er wordt afgesproken dat één pedagogisch medewerkster het kind gaat begeleiden.

Hieronder enkele voorstellen die wij ouders aanbieden mits het wennen bij een kind niet vanzelf gaat:

Als eerste wordt er voorgesteld om, als het kind altijd in een volle groep gebracht wordt, het kind op een later tijdstip te brengen. Op deze manier ziet het kind niet dat de overige ouders kinderen brengen.

Er kan ook worden besproken om het kind enkele uurtjes te laten spelen op het kinderdagverblijf. Als we met deze uurtjes wennen, kunnen bijdragen aan het wenproces voor het kind dan hebben we het juiste doel bereikt.

Indien alle voorgelegde opties niet haalbaar zijn voor de ouders of er geen verbetering voor het kind zichtbaar is, kan er soms overgegaan worden tot het kiezen een dagdeel minder of voor 2 dagdelen i.p.v. 1 hele dag. Doordat het kind vaker en korter speelt op het kinderdagverblijf kan er sneller een vertrouwensband opgebouwd worden. Na enkele weken/maanden bij het bereiken van het juiste resultaat kunnen de dagdelen weer opgebouwd gaan worden.

Het welzijn van een kind moet hierbij altijd voorop blijven staan. Het kind moet plezier kunnen beleven aan het verblijf op een kinderdagverblijf. Mocht in alle gevallen het resultaat niet bereikt zijn dan kan de keuze gemaakt worden om het opvangcontract van het kind te beëindigen.

Wennen bij doorstroming naar een andere groep

Ook als een kind overgaat naar een andere groep, besteden we daar tijd en aandacht aan, zodat hij rustig kan wennen. Sommige kinderen hebben met de overgang geen enkele moeite. Zij gaan gemakkelijk mee in het ritme van de nieuwe groep. Toch besteden we aan deze kinderen extra aandacht, zodat zij ook rustig de mogelijkheid krijgen om zich het ritme van de groep eigen te maken. Voor kinderen die meer moeite hebben kunnen we ervoor kiezen om hen eerst enkele momenten te laten spelen binnen de nieuwe groep. Als dat goed gaat, kunnen we het uitbreiden. Bijvoorbeeld door het langer te laten spelen en als dat goed gaat een paar keer mee te laten eten en/of een keertje te laten slapen. Zo bouwen wij het wennen op tot aan de overgangsdatum. Ook bij dit wenproces houden we rekening met de persoonlijke behoefte en het ontwikkelingsniveau van het kind.

Bij het wennen in een nieuwe groep kan het juist fijn zijn voor kinderen als ze samen met een vriendje gaan wennen. Indien er meerdere kinderen tegelijkertijd over gaan naar dezelfde groep wordt hier bewust rekening mee gehouden bij het maken van de wenafspraken.

Tijdelijke stamgroepwisseling

Soms wordt gebruik gemaakt door ouders van de wettelijk toegestane tijdelijke stamgroepwisseling. Reden hiervoor is dat de ouders erg omhoog zitten met opvang en de vaste stamgroep van het kindje op afwijkende dagen geen ruimte biedt voor het kindje. Alleen met schriftelijk toestemming (aanhangsel bij het contract) van de ouder kan het kindje dan geplaatst worden in een andere stamgroep dan zijn/haar eigen stamgroep. In dit geval is er geen sprake van oefenen of wennen daar de opvang tijdelijk is en de ouders op het laatste moment de aanvraag doen doordat ze geen andere oplossing in eigen omgeving hebben gevonden.

6.2 Als de ontwikkeling van een kind anders verloopt

Niet altijd verloopt de ontwikkeling van een kind volgens verwachting. Soms krijgen we ook te maken met gedragsproblemen, ontwikkelingsstoornissen, lichamelijke of verstandelijke beperkingen. Wij hebben samen met de ouders een signalerende rol, maar kunnen niet diagnosticeren.

Zodra onze pedagogisch medewerkers zich zorgen maken, wordt dit met de ouders besproken. Wij horen het ook graag van de ouders als zij zich zorgen maken. Samen zullen we dan bekijken hoe de zorgen kunnen worden weggenomen en hoe het kind extra kan worden ondersteund en gestimuleerd in zijn ontwikkeling. Hierbij kan het noodzakelijk zijn om externe expertise in te roepen.

Ons uitgangspunt is altijd het welbevinden van het kind. We kunnen niet altijd de zorg en aandacht bieden die een kind nodig heeft. Soms komen we tot de conclusie dat een kind niet op zijn plek is bij ons. Wij stellen ons daarom altijd de vraag: "Is de plek bij ons binnen de opvang de beste plek voor het kind?" Vanuit dat oogpunt bekijken we ook of we kinderen met een beperking of ontwikkelingsproblemen goede opvang kunnen bieden. Wat de mogelijkheden zijn hangt echter altijd af van de specifieke situatie. Indien wij niet de juiste opvang kunnen bieden, kunnen wij als kinderdagverblijf het noodzakelijk achten, in het belang van het kind, om het contract te beëindigen.

6.3 Persoonlijke spullen

Elk kind heeft bij ons een eigen bakje. Hierin bewaren we de persoonlijke spullen, zoals een speentje, slaapzak, pyjama en knuffel. Na het slapen, of in ieder geval aan het einde van de dag worden de spullen in de tas gedaan en weer mee naar huis gegeven.

6.4 Dagritme

Wij houden globaal een dagritme aan, met dagelijks terugkerende activiteiten en rituelen. Dit biedt kinderen emotionele veiligheid: het ritme is voorspelbaar en daarmee ook vertrouwd. De kinderen weten wat er gaat gebeuren en kunnen hierop anticiperen. Het ritme van activiteiten is niet gebonden aan de klok. Dat wil zeggen dat de vaste activiteiten niet iedere dag op precies hetzelfde tijdstip hoeven plaats te vinden; de volgorde is wel altijd hetzelfde. Het gekozen moment is afhankelijk van de behoefte van het kind en van de groep.

Zo kan een kind dat al eerder moe is eerder naar bed, een kind dat dorst heeft iets te drinken krijgen, en als de kinderen nog lekker met een activiteit bezig zijn stellen we de lunch wat uit (maximaal 15 minuten).

De dag starten wij altijd met vrij spel. De kinderen mogen zelf kiezen waar ze mee willen spelen. Als alle kinderen aanwezig zijn, starten we de dag gezamenlijk aan tafel. We eten fruit en drinken een beker sap.

Na het tafelmoment is het tijd voor een activiteit. We gaan naar buiten, knutselen of doen een andere VVE-gerichte activiteit. De kinderen die nog 2 keer slapen gaan naar bed.

Aan het eind van de ochtend is het tijd voor verschenen en gaan we gezamenlijk aan tafel. Eerst wordt er gezongen en daarna eten we een boterham. Na het brood gaan sommige kinderen lekker slapen. Anderen spelen lekker op de groep.

Als de kindjes weer wakker zijn, is er weer ruimte voor een activiteit. Dit kan van alles zijn. Aan het einde van de middag is het tijd voor het laatste tafelmoment en eten we vla en een soepstengel, rijstwafel of cracker en drinken we een beker drinkyoghurt. Daarna mogen de kinderen vrij spelen tot ze worden opgehaald.

Jonge baby's hebben nog hun eigen ritme van voeden, slapen en verschonen. Dit ritme houden we zoveel mogelijk aan. Langzamerhand zullen de baby's steeds meer meegaan in het ritme van de grotere kinderen. Natuurlijk stemmen we dit goed af met de ouders. Voor een gedetailleerdere beschrijving van het dagritme verwijzen wij naar de bijlagen. Hierbij dient opgemerkt te worden dat binnen de verticale groep voor de jongste kinderen het dagritme van Nielson wordt gehanteerd en zodra de kinderen eraan toe zijn het ritme volgen van groep Pippi en Witje. Dit geldt ook voor de VVE-activiteiten.

6.5 Eten en drinken

Eten en drinken met kinderen is een sociale activiteit. Wij dekken de tafel en bieden de kinderen op een ontspannen manier eten en drinken aan. Ook stimuleren wij de kinderen om zoveel mogelijk afwisselend te eten (hartig en zoet). Bij het aanbieden van maaltijden en tussendoortjes letten wij erop dat deze producten zo gezond mogelijk zijn. Er is een voedingsbeleid opgesteld volgens de richtlijnen van het voedingscentrum.

We eten, praten en luisteren samen met de groep. Op deze manier is het eten niet alleen erg gezellig, maar leren de kinderen van en met elkaar. Bijvoorbeeld hoe je een vork vasthoudt of hoe je zelf je boterham smeert. Heeft een kind meer dorst of trek, dan krijgt hij natuurlijk iets extra's bij het tafelmoment. Bij warm weer wordt er in ieder geval vaker drinken aangeboden.

Naarmate kinderen zich verder ontwikkelen leren ze hun voorkeur uitspreken voor bepaald beleg of drinken. We geven ze de gelegenheid zoveel mogelijk zelfstandig te eten, zelf hun beleg te kiezen en als het even kan zelf hun boterham te besmeren met boter, waarna de PM'er de boterham verder voorziet van beleg. Dit stimuleert de zelfstandigheid, vergroot het zelfvertrouwen en bevordert het plezier in de maaltijd.

Wil een kind niet eten of drinken, dan gaan we de strijd niet aan. We zullen het wel stimuleren en nagaan waarom een kind het niet wil. Als het eten of drinken een dagelijks terugkerend probleem wordt, zullen we samen met de ouders naar een oplossing zoeken.

Hebben ouders bepaalde voedingswensen voor hun kind (jong of oud) vanwege een dieet of om culturele of religieuze redenen, dan houden we daar rekening mee.

6.6 Traktaties

Bij vieringen mogen kinderen trakteren. We stimuleren ouders om zo veel mogelijk gezonde traktaties mee te nemen. Gezonde en verantwoorde traktaties eten we op de groep op. Overige traktaties zoals snoepgoed en speelgoed worden in de mandjes gelegd. Indien een traktatie te groot is, zal deze gehalveerd worden. Wat over blijft, zal meegegeven worden naar huis.

6.7 Verschonen en zindelijk worden

Vooraf bij baby's is het verschonen ook een moment van individuele aandacht en een gezellig onderonsje. De pedagogisch medewerker benoemt wat ze gaat doen, laat het kind helpen bij het uitkleden en speelt bijvoorbeeld een kietelspelletje. Zo wordt ook tijdens het verschoonmoment emotionele veiligheid geboden en de ontwikkeling gestimuleerd. We zorgen ervoor dat de kinderen die al zindelijk zijn op meerdere momenten naar het toilet gaan.

De kinderen die nog niet zindelijk zijn maken we vertrouwd met het plassen op het toilet. Ze zien dat de andere kinderen gaan plassen en willen zelf ook gaan oefenen met plassen op het toilet. Ieder kind ontwikkelt zich op zijn eigen manier en in zijn eigen tempo en dat geldt ook voor zindelijk worden. Een kind wordt zindelijk wanneer het daaraan toe is. Sommige kinderen geven dit zelf aan en anderen worden gestimuleerd door andere kinderen. Zindelijk worden gaat zo vaak spelenderwijs.

Als de nog niet zindelijke kinderen iets op het toilet doen dan belonen we ze met woorden of een aai over de bol, of een sticker. Kinderen vinden het soms moeilijk als het ze niet lukt op het toilet of als ze in hun broek hebben geplast, maar een ongelukje kan altijd gebeuren.

Zindelijkheidstraining moet leuk zijn en kinderen mogen trots zijn als het lukt. Wij laten duidelijk in woorden en uitdrukking blijken dat we trots op ze zijn en als het fout gaat dan worden we nooit boos. We proberen het gewoon opnieuw

De samenwerking met de ouders is erg belangrijk. We spreken af wanneer de ouders thuis en wij op het dagverblijf starten en de ouders nemen dan extra kleding mee. Als blijkt dat het voor het kind toch nog te moeilijk is dan gebeurt het een heel enkel keertje dat we stoppen met de training en het dan na een paar maanden gewoon opnieuw proberen.

Persoonlijke hygiëne van het kind en de medewerker zijn van groot belang: hygiëne is een voorwaarde om het kind de kans te geven om zich ongestoord te ontwikkelen. Ook dat is de taak van de pedagogisch medewerker. Bijvoorbeeld door kinderen de gewoonte aan te leren om handen te wassen na het plassen en door zelf de hygiëneprotocollen rondom het verschonen te volgen.

6.8 Slapen

Kinderen verwerken alle opgedane ervaringen tijdens de slaap. Door herkenbare rituelen en aandacht, die dagelijks terugkeren, bereiden we ze voor op het naar bed gaan. Ieder kind gaat afzonderlijk met de PM'er naar de badkamer, waar het wordt voorbereid op het naar bed gaan (broek en schoenen uit, naar het toilet of een schone luier aan, pyjama/slaapzak aan, knuffeltje en/of speentje mee, etc.). Zij brengt het kindje dan ook naar bed en stopt het lekker in, waarna het kindje gaat slapen.

De (jonge) baby's hebben een eigen slaapritme. Tijdens het intakegesprek overleggen we met de ouders hoe het slaapritme van dit kind verloopt en houden daar rekening mee. Geleidelijk aan zullen de kinderen steeds meer toegroeien naar het dagritme van de groep. Ieder kind doet dat in een eigen tempo.

De slaapbehoefte en daardoor het slaapritme kunnen op het kinderverblijf anders zijn dan thuis door de hoeveelheid indrukken die het kind opdoet op het kinderdagverblijf. Indien het in de slaapkamers onrustig is, blijft de PM'er even bij de kinderen in de slaapkamer.

Wanneer wij of de ouders denken dat een kind er aan toe is om op te blijven, overleggen we dit tijdens de overdracht of in een oudergesprek. Voor kinderen die niet meer overdag slapen, lassen we een dagelijks rustmoment in als ze dit nodig hebben. Zo kunnen ze even bijkomen van de dagelijkse gebeurtenissen. Ons beleid met betrekking tot veilig slapen wordt met de ouders in het intakegesprek besproken.

6.9 Veilig slapen

Wij leggen baby's altijd op de rug te slapen, nooit op de buik of de zij, tenzij ouders hier expliciet voor tekenen. Een baby op de buik te slapen leggen maakt het risico van wiegendood wel vier tot vijfmaal groter dan gemiddeld. Wanneer de baby (onder het jaar) tijdens het slapen op de buik is 'gerold', wordt deze baby door de pedagogisch medewerker weer 'teruggedraaid' op de rug, tenzij u hiervoor nadrukkelijk heeft getekend. Terugdraaien hoeft niet meer bij een oudere baby, die gezond, in goede conditie, motorisch goed ontwikkeld is én zich probleemloos om en om kan draaien.

Op verzoek van ouders kunnen baby's tot een half jaar ingebakerd worden. Hiervoor wordt door ouders schriftelijk toestemming verleend tijdens het tweede intakegesprek.

Toezicht slapen baby's

In alle groepen is een monitor aanwezig waarop de slapende kinderen in de gaten gehouden kunnen worden. Deze monitoren tonen de kinderen, maar we kunnen de kinderen ook beluisteren. Naast deze controle op de slapende kinderen, worden ze ook gecontroleerd als andere kindjes naar bed worden gebracht of uit bed worden gehaald.

Indien een kindje van een groep in een andere slaapkamer dan van de eigen groep te slapen wordt gelegd, zal dit overlegd worden met de betreffende groep. Zij kunnen dan zorgen dat de monitor ingeschakeld wordt, zodat het slapende kind in de gaten gehouden kan worden. De eigen groep zorgt ervoor dat er een babyfoon wordt geplaatst in de slaapkamer waar het kind slaapt, zodat zij het zelf wat betreft geluiden ook in de gaten kunnen houden.

Ons veilig slapen protocol is toegevoegd in de bijlagen.

6.10 Zieke kinderen

Een ziek kind voelt zich thuis het prettigst; wij kunnen de zieke veelal niet de extra zorg en aandacht geven die het nodig heeft. Als een kind zich duidelijk niet lekker voelt of verhoging lijkt te hebben, nemen we contact op met de ouders om aan te geven wat er speelt.

Op een enkele uitzondering na, kan een kind met een besmettelijke ziekte gewoon komen of blijven. Om te bepalen bij welke ziekten en hoe lang een kind eventueel beter thuis kan blijven, houden wij ons aan de richtlijnen van de GGD, tenzij wij het voor het kind verstandiger achten om thuis te blijven. Zo hoeven wij een kind met waterpokken niet te weren, maar als het door de waterpokken jeuk heeft en zich daardoor niet prettig voelt, dan is het beter dat het thuis blijft.

Wij vinden het belangrijk te weten óf en om welke besmettelijke ziekte het gaat vanwege onze meldingsplicht aan de GGD. Bovendien kunnen wij dan de andere ouders van het kinderverblijf op de hoogte stellen; vooral voor zwangeren is dit van belang. Als kinderen op ons kinderverblijf een besmettelijke ziekte hebben (of als er hoofdluis heerst op ons kinderverblijf), dan vermelden wij dat op het elektronische informatiescherm in de entree of op de deuren van het kinderdagverblijf.

6.11 Medicijnen

Ouders kunnen aan ons vragen om hun kind bepaalde geneesmiddelen toe te dienen. Dit kunnen geneesmiddelen zijn die door de huisarts of specialist zijn voorgeschreven en dus 'op recept' en op naam van het kind zijn verkregen.

Daarnaast geldt dit ook voor (homeopathische) zelfzorgmiddelen, die niet 'op recept' verkregen zijn, bij apotheker en drogist. Wij kunnen alleen aan dit verzoek voldoen als het middel in de originele verpakking met originele bijsluiter wordt aangeleverd óf als op het middel of op de verpakking staat aangegeven hoe het middel moet worden toegediend.

Bovendien vragen we van ouders om een verklaring medicijntoediening in te vullen.

Paracetamol en overige koortsverlagende zelfzorgmiddelen vormen hierop een uitzondering. Koorts is een natuurlijke reactie van het lichaam ten aanzien van een virus/infectie. Door het gebruik van paracetamol wordt deze reactie onderdrukt. Een kind kan zieker zijn dan het in eerste instantie oogt. Bovendien kan door het gebruik van paracetamol een allergische reactie optreden (huiduitslag, galbulten). Daarom wordt er bij Villa Kakelbont geen paracetamol in welke vorm dan ook toegediend om de koorts te onderdrukken.

Wij verzoeken ouders met klem het te melden indien zij hun kind 's ochtend thuis paracetamol hebben gegeven. Dit in verband met de risico's die kunnen ontstaan als de koorts ineens omhoog schiet als de paracetamol is uitgewerkt.

7. SEKSUELE ONTWIKKELING

In de babytijd neemt de lichamelijke ontwikkeling een belangrijke plaats in. De baby groeit niet alleen, maar leert ook zijn eigen lichaam ervaren. Via de huid ervaart een baby zo dat het prettig is om over zijn rug gekriebeld te worden. Maar ook met zijn handen en mond ontdekt hij zijn eigen lichaam. Hummeltjes worden zich zo geleidelijk aan meer bewust van hun eigen lichaam: tijdens het verschonen en bloot zijn ontdekken kinderen hun geslachtsdelen, net zoals ze andere lichaamsdelen als handen en voeten ontdekken. Het aanraken van hun geslachtsdelen kan een prettig gevoel geven, waardoor sommige kinderen het vaker zullen gaan doen. Wij vinden het dan ook belangrijk dat kinderen de ruimte krijgen voor hun seksuele ontwikkeling en willen dit begeleiden in een veilig klimaat. Wij keuren seksueel gedrag dat passend is bij de ontwikkeling niet af, maar we begrenzen het waar nodig: we leren kinderen wanneer en waar het wel en niet kan. Als kinderen hun geslachtsdelen aanraken, geven wij aan dat dit nu even niet kan. Wij volgen hierin de richtlijnen die staan in het protocol kindermishandeling. Hierin is een aparte sectie gewijd aan de seksuele ontwikkeling.

Peuters en kleuters kunnen heel nieuwsgierig zijn naar hun lijfje en dat van anderen. Ze worden zich bewust van de lichamelijke verschillen tussen jongens en meisjes. Wij zien dan ook dat kinderen in die leeftijdsfase dit gaan benoemen: “Zij heeft geen piemeltje, ik wel en papa ook”. Wij vinden het goed dat kinderen dit doen en bevestigen ze hierin. We benoemen de geslachtsdelen, bijvoorbeeld tijdens het verschonen. Wij gebruiken de benaming meisjesplasser en jongensplasser. Mochten kinderen zelf een benaming gebruiken, dan zullen wij hierop inspelen. Ook dit helpt mee in het ontdekken van het eigen lichaam.

‘Doktertje’ spelen en ‘vader & moedertje’ zijn favoriet in de peuterleeftijd. Deze spelletjes zijn een normaal onderdeel van de seksuele ontwikkeling. We verbieden het niet maar kunnen er wel regels aan stellen en begrenzen. Bijvoorbeeld dat we voorzichtig met elkaar moeten zijn, en dat je ‘nee’ mag zeggen als je iets niet prettig vindt. De pedagogisch medewerker heeft hierin een observerende taak zodat zij weet wat er bij de kinderen speelt.

We maken geen foto’s of filmopnamen van blote kinderen.

8. ACTIVITEITENAANBOD

Met een breed aanbod van activiteiten dagen we kinderen uit om allerlei vaardigheden te ontwikkelen. Spelenderwijs, op vrijwillige basis en altijd met groot plezier komen sociale vaardigheden, cognitieve en motorische vaardigheden, fantasie en creativiteit aan bod. Het spelmateriaal is uitdagend, fantasierijk en past bij het ontwikkelingsniveau. We wisselen af en toe het speelgoed en de materialen, zodat het uitdagend blijft voor de kinderen.

8.1 VVE-programma Piramide

Wij werken sinds 2014 met de methode Piramide voor kinderdagverblijven en peuterspeelzalen.

Piramide is een compleet pakket aan vroege en voorschoolse educatie voor peuterspeelzalen en kinderdagverblijven. Het pakket zit boordevol leuke materialen en gevarieerde activiteiten.

Wat is Piramide

Piramide stimuleert kinderen in hun ontwikkeling door een combinatie van spelen, werken en leren. Kinderen die extra steun nodig hebben, krijgen speciale aandacht in de vorm van tutores, taalstimulering en spel.

In eerste instantie was Piramide bedoeld voor kinderen van 2,5 tot 6 jaar, die de peuterspeelzaal en groep 1 en 2 van de basisschool bezoeken. Er was hierbij speciale aandacht voor kinderen die extra steun nodig hebben, zoals allochtone en autochtone kinderen in achterstandssituaties.

Inmiddels is de Piramide-methode uitgebreid en verbreed tot een methode voor alle jonge kinderen van 0 tot 7 jaar in het kinderdagverblijf, de peuterspeelzaal en de basisschool. De methode biedt extra ondersteuning voor kinderen met een eventuele achterstand, maar heeft ook een uitbreiding op de bestaande thema's voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong.

De opvoeder is en blijft dicht bij het kind en neemt tegelijkertijd afstand, zodat het kind zelfstandig kan worden. Deze paradox is de basis voor het Piramide-concept. Er worden vier basisbegrippen onderscheiden: psychologische nabijheid, psychologische afstand, het initiatief van het kind en het initiatief van de opvoeder (pedagogisch medewerkster). In de bijlage is ons dagritme van de verschillende groepen opgenomen. Hierbij is ook verwoord op welke momenten wij piramide/ VVE-activiteiten doen en hoe we deze aanpakken.

8.2 Verschillen tussen jongens en meisjes

We spelen in op de verschillende interesses en behoeften die jongens en meisjes kunnen hebben. We kijken naar het individuele kind en sluiten aan op zijn/haar behoefte ongeacht of het een jongen of een meisje is. Ieder kind krijgt de ruimte die het nodig heeft. Uitgangspunt van ons handelen is dat we elk kind als uniek beschouwen. Ieder kind heeft eigen behoeften en blijft zich ontwikkelen. Wat vandaag interessant is, kan dat morgen ineens niet meer zijn. Dat betekent dat we op zoek gaan naar nieuwe uitdagingen die passen bij de interesse van het kind op dat moment.

8.3 Plezier in doen en ontdekken

Een baby ervaart alles voor de eerste keer. We stemmen het aanbod van activiteiten en speelgoed af op de zintuiglijke en motorische ontwikkeling. Door te voelen, ruiken en horen en dit te ervaren, leert het zichzelf spelenderwijs kennen en later de wereld om zich heen. In de groep kan de baby ervaringen opdoen in een veilige omgeving, in een tempo dat bij hem past. We stimuleren zijn ontwikkeling door bijvoorbeeld schootspelletjes, knuffelen, zingen en muziek.

Alle pedagogisch medewerkers zijn geschoold in het werken met baby's vanuit de wet Innovatie en Kwaliteit in de Kinderopvang (IKK).

Ook het speelgoed en het materiaal stimuleert de ontwikkeling: zo stimuleert het spelen met een rammelaar onder andere de ooghandcoördinatie. Bij de oudere kinderen bouwen we het ontdekken en ervaren uit. Dit kan doormiddel van het aanbieden van ontwikkelingsgericht speelgoed (puzzels, Lottino), maar ook door spontane spelletjes zoals "ik zie, ik zie wat jij niet ziet", een dansactiviteit en rollenspelen in de poppenhoek.

8.4 Vallen en opstaan

Wij geven kinderen de ruimte situaties te oefenen en ervarend te leren. Dit gebeurt soms letterlijk met vallen en opstaan. Kinderen leren zo risico's in schatten.

We hebben zowel binnen als buiten diversen mogelijkheden waar de kinderen lekker kunnen oefenen en leren.

Binnen het veiligheids- en gezondheidsbeleid wordt jaarlijks bekeken welke grote en kleine risico's er zijn binnen het kinderdagverblijf, waarbij specifiek wordt bekeken welke risico's aanvaardbaar zijn.

8.5 Meer van hetzelfde

Kinderen willen soms gedurende langere tijd achter elkaar met dezelfde activiteit bezig zijn. Bijvoorbeeld de hele week in de bouwhoek, of de hele week worden voorgelezen uit hetzelfde boek. Zo vergroten ze hun concentratie en verdiepen ze hun spel. Op deze manier hebben alle ervaringen de tijd om in de hersenen te worden opgeslagen. Daarom geven we kinderen die langere tijd met een zelfde activiteit bezig willen zijn daarvoor alle gelegenheid en tijd.

8.6 Het doen telt

Voor alle kinderen geldt, dat het eindresultaat van hun activiteit niet belangrijk is, maar de weg ernaar toe. Die weg bestaat uit uitproberen en ervaringen opdoen, gerelateerd aan de ontwikkeling van een kind. Bij het jonge kind zou dit kunnen bestaan uit het dopen van een kwast in de verfpot of het scheuren van papier; bij een ouder kind het leren kleuren binnen lijntjes. Deze succeservaringen vergroten het zelfvertrouwen en de zelfstandigheid.

8.7 Zelfredzaamheid

Zelfredzaamheid stimuleren vinden wij erg belangrijk. Dit doen wij op verschillende manieren. We laten de kinderen vaak zelf dingen kiezen. Voorbeelden daarvan zijn: zelf speelgoed uitkiezen om mee te spelen of wat ze op hun boterham willen. Verder laten we de kinderen hun eigen brood smeren en geven ze hier complimentjes voor. Ook mogen de kinderen zelf naar het toilet, als ze geheel zindelijk zijn.

We vinden het ook erg belangrijk dat een kindje voor zichzelf leert op komen. Zo zullen wij een conflict tussen twee kinderen altijd eerst observeren en het de kinderen eerst zelf proberen op te laten lossen. Lukt dit niet dan springen we bij.

8.8 Verhalen

We lezen voor of vertellen een verhaal. De kinderen luisteren en benoemen zelf wat ze in het (prenten)boek zien. Dat stimuleert hun taalontwikkeling en vergroot hun woordenschat. Voorlezen is ook vaak een groepsactiviteit. De kinderen en de pedagogisch medewerker nemen de beurt en luisteren naar elkaar. Kinderen kunnen ook zelf een boek 'lezen'; dat prikkelt niet alleen hun fantasie, maar kan ook een fijn rustmoment zijn.

8.9 Muziek

Muziek speelt een belangrijke rol in het dagelijkse leven op ons kinderverblijf. Zingen wordt gebruikt om dagelijkse bezigheden zoals eten, drinken, naar bed gaan te begeleiden. Een slaapliedje helpt een kind om rustig in te slapen. Een opruimlied helpt om het opruimen aan te kondigen en te begeleiden, een liedje aan tafel laat de kinderen samen iets ondernemen, naar elkaar luisteren en plezier te hebben. Het laten horen en samen maken van muziek en zingen is een heel prettige manier om in een groep samen te zijn. Veel ontwikkelingsgebieden worden aangesproken door muziek. Het stimuleert niet alleen de taalontwikkeling door het leren van nieuwe woorden, maar kinderen ervaren ook ritmes en tempo; oefenen in luisteren en concentratievermogen. Beweegspelletjes op muziek geven ook veel plezier. Bij de baby's gaat het vooral om het ervaren van verschillende zintuigen. Het horen van liedjes en geluiden en het zien en voelen van de instrumenten. Bij peuters ligt het accent meer op het interactieve en op het groepsproces: zelf zingen, muziek maken (trommelen) en bewegen met elkaar.

8.10 Bewegen

Rollen, kruipen, klauteren, dansen, springen: bewegen is gezond en kinderen vinden bewegen fijn. Tijdens beweegactiviteiten kunnen kinderen allerlei vaardigheden oefenen: motorische vaardigheden, zoals springen, balanceren en ooghandcoördinatie, maar ook sociale vaardigheden, bijvoorbeeld door samen met een bal te spelen. Wij stimuleren dit door allerlei uitdagende en fantasievolle spel- bewegingsactiviteiten aan te bieden. Dat doen we binnen en buiten.

8.11 Buitenspelen

Buitenspelen doen we zoveel mogelijk, iedere dag. Buiten ervaren kinderen de seizoenen, de veranderingen van het weer en de frisse lucht. En buiten is er meer ruimte dan binnen. Hier kunnen kinderen zich uitleven in grote bewegingen waarbij ze hun grove motoriek gebruiken: klimmen en klauteren, rennen en fietsen. Alleen of met een groep. We doen buiten ook wat we binnen doen: lezen aan een picknicktafel, een liedje zingen en eten.

Verder kunnen de kinderen lekker fietsen over het plein en is er een zandbak aanwezig. Verder kunnen de kinderen lekker fietsen over het plein en is er een zandbak aanwezig. Ook hebben we een mooie brug, een tunnel, een huisje en allerlei stimulerende materialen waar de kinderen heerlijk op kunnen klimmen en klauteren.

8.12 Natuur & milieu

Kinderen krijgen hun normen en waarden overgedragen door hun directe verzorgers. Een pedagogisch medewerker vervult een voorbeeldfunctie, ook ten aanzien van het milieu. Omdat we te maken hebben met jonge kinderen zullen we de 'zorg voor het milieu' moeten zoeken in kleine zaken. Het is belangrijk dat het spelenderwijs en begrijpelijk wordt overgedragen. Daarom zal vooral de kennismaking met de natuur voorop staan, zodat kinderen deze leren waarderen. De pedagogisch medewerkers zullen de kinderen hiertoe bewust bij de natuur betrekken.

De aandacht voor het milieu zal vanuit dit standpunt op een speelse manier en vanuit een voorbeeldfunctie worden meegenomen. Voorbeelden om kinderen bij de "natuur" te betrekken:

- Aandacht voor de seizoenen, bijvoorbeeld door de aankleding van het lokaal, door creatieve activiteiten.
- Buiten spelen in alle jaargetijden.
- Werken met plantjes en zaadjes.
- Aandacht voor diverse diersoorten, door voorlezen en bezoek dieren wei in de buurt.
- Bewust omgaan met dieren als slakken en lieveheersbeestjes.

Voorbeelden om kinderen bij het "milieu" te betrekken:

- Mee laten helpen bij het opruimen van papier/plastic binnen het kinderverblijf in de daarvoor bestemde bakken.
- Geen afval op straat (laten) gooien.
- Zuinig leren omgaan met water bij het handen wassen.
- Kosteloos materiaal gebruiken.
- (Tekening)papier optimaal gebruiken.

8.13 Creativiteit

We geven ruim baan aan de creativiteit van kinderen door bij elke activiteit de inbreng van kinderen een grote rol te laten spelen. We stimuleren, buiten de gestructureerde VVE-activiteiten, hun creatieve proces door activiteiten aan te bieden waarbij niet van tevoren zijn ingevuld of waar niet aan de hand van een voorbeeld wordt toegewerkt naar een bepaald eindresultaat. Spelenderwijs en in gesprek met kinderen komt er iets tot stand. Kinderen mogen kennis maken met veel materialen bij het knutselen en gaan aan de slag volgens hun eigen fantasie. Het gaat niet om het eindresultaat maar om het proces: het ervaren van hoe materiaal reageert en hoe kleuren mengen. En om het leren van vaardigheden als knippen en tekenen.

We maken gebruik van de eigen creatieve oplossingen die kinderen hebben, zowel in het spel als tijdens een knutselactiviteit. We geven kinderen de ruimte allerhande materialen op hun eigen wijze te gebruiken. Zo wordt het materiaal optimaal onderzocht.

De activiteiten zijn er voor de kinderen en moeten ook echt van de kinderen zijn. Wij geven sturing door middel van aanwijzingen, maar schrijven niets voor. We laten de kinderen zelf bepalen hoe ze met het materiaal willen werken. Natuurlijk binnen bepaalde grenzen.

8.14 Gebruik televisie en computer

Elke groep heeft een tv of een tablet. De kinderen kijken tijdens een rustmoment tv. Ze kunnen dan even tot rust komen als de andere kinderen slapen. De TV op de groepen, staat ook regelmatig aan met vogeltjes, een aquarium of een gezellig knapperend haardvuur. Dit om de sfeer te vergroten.

8.15 Rekenen

Binnen de groepen wordt ook gerekend. Het zijn geen hele ingewikkelde manieren van rekenen, maar gewoon de eenvoudige manieren als het tellen van de bakjes en de bordjes, de bekers en het fruit. Hebben we alle kindjes vandaag? Zijn er meer peren of meer appels? Eenvoudige vragen die de kinderen getalbegrip op te pakken

9. OUDERCONTACTEN EN DE WETTELIJKE REGELING KWALITEIT KINDEROPVANGORGANISATIES

9.1 Het doel

Het doel van de oudercontacten is om een vertrouwensband en een goede samenwerking op te bouwen en ervoor te zorgen dat de twee opvoedomgevingen, thuis en het kinderverblijf, goed op elkaar zijn afgestemd. Dat vereist zoveel mogelijk afstemming tussen de pedagogisch medewerker en de ouders. We leren de kinderen goed kennen en wisselen ervaringen en aanpak uit. Bijvoorbeeld de rituelen van thuis bij het slapen gaan of een eetschema. Deze afstemming komt ten goede aan een gezonde ontwikkeling en het welbevinden van het kind.

9.2 Brengen en halen

Tijdens de breng- en haalmomenten wisselen wij samen met de ouders informatie uit. Wij horen graag van hen wat van belang is om een kind beter te begrijpen om hem zo goed mogelijk te begeleiden. Bijvoorbeeld hoe het weekeind of de vakantie is verlopen en of er bijzonderheden zijn.

Op onze beurt informeren wij ouders als zij hun kind ophalen over hoe de dag op het kinderverblijf globaal is verlopen (over het slapen en eten, de activiteiten, hoe het kind dit heeft beleefd en eventuele bijzonderheden). Dit noteren wij zoveel mogelijk in het schriftje van het kindje.

Als ouders hun kind niet zelf komen halen, dienen ze dit van te voren te laten weten. Uit veiligheids- overwegingen geven wij kinderen niet zonder toestemming van de ouders mee aan een derde.

9.3 Observaties en gesprekken (observaties bij 1,2 en 3 jaar)

De wijze waarop beroepskrachten in de dagopvang bijzonderheden in de ontwikkeling van kinderen of ander problemen signaleren en ouders doorverwijzen naar een passende instantie die hierbij verdere ondersteuning kunnen aanbieden, wordt binnen ons kinderdagverblijf signaleerd door het volgen van de persoonlijke ontwikkeling van een kind en het invullen van observatieformulieren.

De eerste kennismaking

Na het eerste contact worden (aanstaande)ouders uitgenodigd om eens te komen kijken bij de Villa. Zij krijgen een rondleiding waarbij zij kennis kunnen maken met de pedagogisch medewerkers van de Villa, maar ook met de verschillende groepen en ruimten.

Daarnaast is er tijd voor een gesprek met de (toekomstige) ouders om de wensen en verwachtingen te bespreken. Indien opvang gewenst is bij de Villa, kunnen zij dit later telefonisch of per mail kenbaar maken. Soms wordt er afgesproken dat er vanuit de Villa contact wordt opgenomen om de wensen te bespreken.

De aanmelding volgt, waarna een contract voor de opvang van het kindje/ de kinderen wordt gemaakt. Indien ouders zwanger zijn, zal gevraagd worden een geboortekaartje te sturen als het kindje of de kinderen geboren zijn.

Natuurlijk is er tussentijds nog contact om te informeren hoe de zwangerschap verloopt.

Intakegesprek

Een paar weken voordat het kind gaat starten, nodigen we nieuwe ouders uit voor een intakegesprek. Deze uitnodiging wordt gedaan door de eigenaresse. Ouders ontvangen daarna een bevestigingsmail met hierin de vermelding van de datum en het tijdstip van het gesprek. Daarnaast voegen wij aan deze mail toe, wat ouders mee dienen te brengen naar dit gesprek. Tijdens dit gesprek wordt informatie uitgewisseld, over bijvoorbeeld het slapen op het kinderdagverblijf en alle bijzonderheden met betrekking tot het kind. Tevens wordt het kindgegevensformulier ingevuld. Dit vormen de uitgangspunten voor de 1e start van een kindje binnen de Villa. Daarnaast kunnen ouders aangeven voor welke zaken zij toestemming verlenen, zoals het maken van foto's en het plaatsen hiervan op Facebook of de website van Villa Kakelbont.

Observatie van een kindje bij de leeftijd van 1 jaar

Bij het bereiken van de leeftijd van 1 jaar van een kindje, zal er een uitgebreide observatie plaats vinden.

Het kind wordt door vaste pedagogisch medewerksters uit de groep met elkaar besproken. Deze observatie wordt door middel van een lijst vastgelegd en aan u meegegeven. Als er vanaf de plaatsing van het kind bijzonderheden voordoen op gebied van ontwikkeling nemen wij contact met ouders op. Als er naar aanleiding van de observatie vragen zijn vanuit de ouders, dan kunnen zij bij de mentor van hun kindje terecht voor eventuele uitleg of voor het aanvragen van een gesprek.

Overgangsgesprek bij 2 jaar

Bij overplaatsing van uw kind van groep Nielson naar groep Pippi maken wij een afspraak met ouders en de mentor voor een zogenaamd "overgangsgesprek". In dit gesprek informeren wij ouders over de ontwikkeling van het kindje en hoe het speelt in de groep. Daarnaast wordt tijdens dit gesprek aangegeven wie de mentor zal zijn van het kindje in de opvolgende groep. Natuurlijk is er ook de gelegenheid om vragen te stellen. Zowel vader als moeder is van harte welkom bij dit gesprek aanwezig te zijn.

Observatie kind bij leeftijd 3 jaar

Vanuit de gemeente Heusden is sinds 2011 een kind-volgsysteem ingevoerd. De Villa volgt dit systeem waarin alle observatiemomenten zijn vastgelegd.

Als uw kind de leeftijd van 3 jaar heeft bereikt zal er een uitgebreide observatie plaatsvinden. Het kind wordt aan de hand van deze lijst door de mentor uit de groep en overige pedagogisch medewerkers uit de groep besproken. Ouders worden vervolgens uitgenodigd om deze lijst te bespreken. Op die manier krijgen we een goed beeld van wat uw kindje al kan, maar ook van zaken waar we in het komende jaar nog extra aandacht aan zullen besteden.

4 jarige observatie

Ongeveer een maand voordat uw kindje afscheid neemt om naar de basisschool te gaan zal de laatste observatie plaatsvinden. Deze lijst zal nadat de observatie heeft plaatsgevonden in de tas van uw kindje mee worden gegeven. Mochten er vragen zijn, dan kunt u deze stellen aan de mentor van uw kindje tijdens een haal- of brengmoment.

Wij verzoeken u vervolgens het losse formulier dat u bij de observatielijst aantreft te retourneren voor onze administratie.

De observatielijst wordt u ook per e-mail gestuurd, zodat u altijd een exemplaar in eigen bezit heeft. Wij zullen de lijst vervolgens doorsturen naar de basisschool welke het kind zal gaan bezoeken. Als het kindje de Villa nog 4 keer zal bezoeken, wordt er een zelfgemaakte "afscheidskalender" in groep Witje op de deur gehangen. Elke keer dat uw zoon of dochter de Villa bezoekt mag hij of zij een sticker plakken. Op deze manier is eenvoudig en overzichtelijk wanneer uw kindje voor het laatst bij de Villa komt spelen. Samen leven we op die manier toe naar het afscheid.

Tijdens het afscheid van uw kindje op de laatste dag van zijn of haar bezoek zullen wij, onder het genot van een kopje koffie of thee, tijd vrijmaken om nog even kort terug te kijken op het laatste jaar van uw kindje bij de Villa.

9.4 De zorgcoördinator

Maria heeft de functie van zorgcoördinator. Zij functioneert hierbij als tussenpersoon tussen ouders en basisschool. Ons uitgangspunt is dat in goed overleg met ouders deze stappen zetten, immers ouders kennen hun kind het beste.

Onze zorgcoördinator draagt mede zorg voor het juist invullen van de observatielijsten bij het bereiken van de 4-jarige leeftijd van een kind en geeft nog de laatste tips aan ouders met betrekking tot de overstap naar de basisschool.

9.5 Overdracht naar basisschool

Bij het bereiken van de 4 jarige leeftijd doen wij binnen ons kinderdagverblijf een koude of een warme overdracht naar basisscholen.

"koude" overdracht

De overdracht van kinderdagverblijf naar de basisschool. Ons kinderdagverblijf werkt met een observatieformulier, aangereikt door de gemeente Heusden: "Een goede Start".

De eerste overdracht van gegevens verloopt via de ouders, die hun kind aanmelden bij de basisschool. Daarnaast zal er ook een overdracht plaatsvinden vanuit het kinderdagverblijf. Wij versturen het observatieformulier naar de basisschool wanneer er geen bijzonderheden te melden zijn, volstaat het om het observatieformulier van de afgelopen 4 jaren te versturen zonder toelichting. We noemen dit de 'koude' overdracht.

"warme" overdracht

Zogenaamde zorgkinderen worden ook besproken aan de hand van observatie- en overdrachtsformulieren. Deze kinderen hebben op wat voor manier dan ook extra aandacht en zorg nodig. Bij deze kinderen zorgen wij voor een warme overdracht. Ook hierbij geldt dat wij in eerste instantie de observatielijst naar de basisschool zullen versturen. Hierbij wordt daarnaast schriftelijk toestemming gevraagd aan ouders om contact op te mogen nemen om deze lijst en onze bevindingen met de docent en of Intern Begeleider van school te bespreken. Het bespreken van deze lijst zal kort na de overgang van een kindje vanuit ons kinderdagverblijf naar school plaatsvinden (ongeveer 2 maanden).

Overdracht naar de Buitenschoolse Opvang

Indien kinderen vanuit Villa Kakelbont doorstromen naar een buitenschoolse opvang, zijn ouders zelf verantwoordelijk voor de overdracht. Wij verstrekken in principe geen gegevens aan de buitenschoolse opvang, tenzij ouders hier bij ons nadrukkelijk en schriftelijk om vragen. Hierbij staat voor ons de privacy van de kinderen en de ouders voorop.

9.6 Ondersteuning en signalering bij bijzonderheden in de ontwikkeling van een kind

De pedagogisch medewerkers hebben allen trainingen gevolgd op het gebied van observeren en communiceren. Door ervaring en training kan afwijkend gedrag gesignaleerd worden. Zodoende kan op een verantwoorde manier de zorgbehoefte van kinderen in kaart worden gebracht en hierover in gesprek gegaan kan worden met ouders.

Buiten deze trainingen hanteren wij bij Villa Kakelbont diverse protocollen en de observaties zoals besproken in 9.3. , welke uitgevoerd worden. Het doel van de testen/observaties is om zo snel mogelijk in te springen als het kind kans loopt op achterstand bijvoorbeeld taalachterstand, lopen. Hierdoor worden bijzonderheden in de ontwikkeling van kinderen tijdig gesignaleerd.

Bij vermoeden van kindermishandeling of misbruik wordt verwezen naar het aanwezige protocol. De pedagogisch medewerksters zijn hier zeer alert op en zullen hiernaar handelen.

De pedagogische medewerker informeert de ouders voorzichtig en zorgvuldig over haar zorgen betreffende hun kind en bespreekt een stappenplan. Eventueel kan zij of de zorg coördinator helpen de weg te vinden naar deskundige hulp en/of medewerking van het jeugteam.

9.7 Doorverwijzing naar hulpinstanties

Wanneer er sprake is van een zorgkind dan volgt extra begeleiding in samenwerking met de zorgcoördinator samen met de pedagogisch medewerker op de groep voor dit kind, in samenspraak met de ouders. Er wordt een handelingsplan opgesteld door de mentor waarbij de effecten van de extra begeleiding en zorg worden geëvalueerd, gebruikmakend van het observatieformulier.

Hieruit wordt opgemaakt of het doel is bereikt, waarom wel of niet. Aan de hand van deze conclusies wordt de aanpak voor de toekomst op gebaseerd.

Indien nodig neemt de zorg coördinator contact op met externe zorg begeleiding . Ons kinderdagverblijf heeft contacten met diverse zorginstanties. Pas na uitvoerig overleg tussen zorg coördinator, pedagogisch medewerkster en ouders, zal doorverwijzing naar een passende hulporganisatie plaatsvinden. Onze medewerkers zullen aansluiten bij de adviezen van de externe zorgbegeleider.

Er is intensief contact met de zorg coördinator van ons kinderdagverblijf, de ouders en de externe zorgbegeleider om tot een zo goed mogelijke begeleiding te komen voor ouder en kind. Sprake is van contacten met het CJG, Jeugdteam/zorgteam, een CB-arts of wijkverpleegkundige van het consultatiebureau, MEE, Bij-een.

10. BORGING VAN DE KWALITEIT

10.1 Personeel en opleiding

Alle pedagogisch medewerkers in ons team zijn gekwalificeerd. De kwalificatie-eisen om als pedagogisch medewerker te mogen werken zijn vastgelegd in de CAO Kinderopvang. Hier zijn recentelijk de eisen vanuit de wet IKK aan toegevoegd. Wij leiden onze medewerkers op, zodat zij voldoen aan alle eisen die vanuit deze wet in de komende jaren verplicht worden gesteld.

Regelmatig worden wij op de groep ondersteund door stagiaires. Zij volgen minimaal de opleiding SPW3. De stagiaires bieden ondersteuning bij de verzorging van kinderen, bij de uitvoering van activiteiten, maar hebben niet de eindverantwoording.

Stagiaires worden ingezet conform de eisen zoals deze zijn voorgeschreven door de opleiding en beschreven in de CAO Kinderopvang. Stagiaires worden daarnaast ingezet volgens het Beroepspraktijk Vormings-Plan stagiaires van Villa Kakelbont. Hierin wordt beschreven wat wij verwachten van stagiaires, wat zij van ons mogen verwachten en welke werkzaamheden zij in de startperiode van haar worden verwachten, waarbij we steeds meer zelfstandigheid van de stagiaire verwachten naar gelang de stageperiode vordert en afhankelijk van het studiejaar waarin de stagiaire zich bevindt. Het BPV-plan wordt aan voor de start van de stageperiode aangereikt aan de stagiaire en vervolgens voor gelezen en getekend aan ons overhandigd, zodat wij ons er zeker van kunnen stellen dat de stagiaire de informatie heeft gelezen. Het BPV plan is bij de Villa in te zien, mocht u interesse hebben, vraag er dan eens naar bij één van onze medewerkers.

10.2 Ondersteuning op de groep door andere volwassenen

Wij maken geen gebruik van vrijwilligers.

10.3 Werkinstructies/protocollen

Naast het algemeen pedagogisch beleid zijn er ook allerlei reglementen en protocollen waarmee gewerkt wordt binnen de Villa. Deze protocollen en reglementen zijn bedoeld om de veiligheid en gezondheid van de kinderen en de kwaliteit van de leefomgeving in het kinderverblijf zo goed mogelijk te borgen.

Zo volgen we zoveel mogelijk de richtlijnen van het Voedingscentrum bij het samenstellen van de maaltijden en de tussendoortjes die wij aanbieden. En bij het bereiden hiervan, volgen wij de hygiëne richtlijn voor kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en buitenschoolse opvang.

In onze protocollenmap staan deze adviezen verder uitgewerkt, zodat onze pedagogisch medewerkers gemakkelijk zaken kunnen naslaan. Daarnaast zijn er ook instructies in opgenomen, bijvoorbeeld over veilig slapen van kinderen en (veiligheids)eisen bij het ondernemen van een uitstapje.

Deze werkinstructies en protocollen worden continu geëvalueerd en bijgesteld. Niet alleen door aanpassingen van richtlijnen door bijvoorbeeld de GGD of het Voedingscentrum, maar ook door reacties van de pedagogisch medewerkers, eigenaresse en ouders.

10.4 Niet tevreden? Vertel het ons.

Goede samenwerking tussen ouders en medewerkers is in het belang van het welzijn van de kinderen. Daar zetten wij ons van harte voor in. Het kan voorkomen dat u van mening verschilt met een medewerker of ergens ontevreden over bent. Wij vragen u dit te bespreken met de betreffende medewerker of met de eigenaresse. Wij staan hier altijd voor open.

Klacht

Hebt u een klacht waar u niet uitkomt met de directie van Villa Kakelbont, dan kunt u dit aangeven bij de oudercommissie. Hoe u dit doet, kunt u terugvinden in de algemene voorwaarden op zowel de website als in onze brochure.

Klachtencommissie

Meestal komen we er samen wel uit. Is dat niet het geval, of wenst u de klacht direct bij een onafhankelijke klachtencommissie in te dienen, dan kunt u terecht op de volgende website: www.degeschillencommissie.nl.

Villa Kakelbont is bij de geschillencommissie geregistreerd als organisatie.

10.5 Deskundigheidsbevordering

Zoals benoemd in het pedagogisch werkplan worden onze pedagogisch medewerkers op verschillende manieren ondersteund. Die ondersteuning is afgestemd op de individuele behoefte van elke pedagogisch medewerker. Interactiebegeleiding neemt daarbij een belangrijke plek in, omdat de interactieprincipes de basis vormen van ons pedagogisch handelen. Structureel krijgen pedagogisch medewerkers interactiebegeleiding in contact met kinderen. Daarnaast worden er verschillende pedagogische verdiepingscursussen aangeboden voor pedagogisch medewerkers, afgestemd op de behoefte van het KDV.

Gedurende het jaar worden structureel begeleidingsgesprekken gevoerd. Van ieder begeleidingsgesprek wordt verslag gemaakt. Doel van deze gesprekken is:

- het bieden van praktische ondersteuning in het vormgeven van de activiteiten en de planning;
- het evalueren van de activiteiten per project.

Tijdens de structurele begeleidingsgesprekken wordt gewerkt met vaste agendapunten:

- evaluatie vorige thema
- planning thema
- kind bespreking
- evaluatie 'coaching on the job'.

Belangrijk is dat de coach de zelfstandigheid en creativiteit van iedere individuele medewerker stimuleert en tegelijkertijd de efficiëntie en doelmatigheid bewaakt door samenwerking te bevorderen.

10.6 Afwijkingen van beroepskracht – kind ratio

Deze regeling is opgenomen in de Wet Kinderopvang en bepaalt dat er op momenten van de dag met minder pedagogisch medewerkers kan en mag worden gewerkt als volgens de beroepskracht-kind ratio is vereist. Voorwaarde is dat minimaal de helft van het op grond van de beroepskracht-kindratio vereiste aantal medewerkers wordt ingezet. In de bijlage is een schema bijgevoegd. Binnen Villa Kakelbont is dit op alle dagen gelijk. Er is wel een onderscheid in de groepen.

Bij 2 medewerkers per groep mag er alleen afgeweken worden in de beroepskracht- kindratio
Tussen 7:45 en 8:45, tussen 13:00 en 14:00 uur en tussen 17:15 en 18:15 uur.

Bij 3 medewerkers per groep mag er alleen afgeweken worden in de beroepskracht - kindratio
Tussen 7:45 en 8:00 uur, tussen 12:45 uur en 14:15 uur en tussen 17:15 uur en 18:15 uur.

Diensten en pauzetijden

Binnen ons kinderdagverblijf werken wij met vaste diensten dit zijn:

De vroege dienst: 7:45uur -17:15 uur

De tussen dienst: 8:00 uur - 17:30 uur

De late dienst : 8:45 uur - 18:15 uur

11. INFORMATIE

11.1 Onze website

Villa Kakelbont heeft een website, die regelmatig wordt aangevuld met nieuwe gebeurtenissen en belevenissen. Tijdens het intakegesprek verleent u al dan niet toestemming om foto's van uw kind(eren) op de website van Villa Kakelbont en Facebook te mogen plaatsen. Met uw emailadres krijgt u dan ook toegang om foto's te bekijken.

De foto's en het nieuws op de website worden regelmatig vervangen en bijgewerkt.

Vriendelijk verzoek aan ouders om foto's die gemaakt zijn door henzelf of door leidsters niet op sociale media te plaatsen in verband met de privacy van andere kinderen en onze medewerkers.

11.2 Updates

Regelmatig houden we de ouders op de hoogte van algemene nieuwtjes, zaken die het team betreffen, maar ook wettelijke wijzigingen en andere zaken die van belang zijn om te delen. Wij verzamelen alle informatie en bundelen deze in één emailbericht. In deze mails laten wij ook weten welke kinderen nieuw zijn binnen de Villa, de kinderen die over zullen vliegen naar de opvolgende groep en de kinderen die wij zullen uitzwaaien.

11.3 Oudercontact momenten

Naast de gebruikelijke oudercontacten, zoals beschreven in hoofdstuk 9, en tijdens de haal- en brengmomenten, is er een jaarlijkse thema -avond. Deze avond bestaat uit een formeel en een informeel gedeelte. Het formele gedeelte wordt ingeleid door de voorzitter van de oudercommissie. Deze avond staat daarnaast in het teken van een bepaald onderwerp. Hier komt dan vaak een gastspreker voor. Tijdens het informele gedeelte is er onder het genot van een drankje kans voor ouders om elkaar beter te leren kennen.

11.4 Oudercommissie

De oudercommissie van ons kinderverblijf behartigt de belangen van kinderen en ouders van onze vestiging, bevordert de communicatie tussen de ouders en de medewerkers en adviseert over onder meer voeding, spel- en ontwikkelingsactiviteiten, veiligheid en gezondheid binnen het kinderverblijf. De bevoegdheden, samenstelling, benoeming en verkiezing verlopen volgens het Reglement Oudercommissies. De oudercommissie heeft elke 3 maanden een overleg met de directie.

11.5 Enquêtes

Op verschillende momenten gedurende de tijd dat een kindje bij de Villa speelt, ontvangen ouders een exit enquête met vragen over hun ervaringen met ons kinderverblijf. Deze evaluatie kan input zijn voor verbeteracties. Wanneer het nodig is, wordt er naar aanleiding van de enquête een gesprek met de ouders gepland om de aangedragen punten door te nemen.

Bijlage 1: dagritme van de verschillende groepen

Dagritme Nielson (baby- dreumesgroep)

06:45 - 07:45 uur	Brengen vroege uur kinderen
07:45 - 09:00 uur	Brengmoment/ontwikkelingsstimulering (VVE)
09:00 - 09:15 uur	Liedjes zingen / tafelactiviteit (VVE) en fruithapjes jongste kinderen geven
09:15 - 09:30 uur	Fruit eten en sap drinken jongste kinderen, jongste kinderen verschonen en klaarmaken om te gaan slapen en jongste kinderen op bed leggen
09:30 - 09:45 uur	Fruit eten en sap drinken oudste kinderen
09:45 - 10:00 uur	Slapen jongste kinderen, spullen fruitmoment opruimen en verschonen oudste kinderen
10:00 - 10:45 uur	Slapen jongste kinderen, activiteit oudere kinderen (VVE)
10:45 - 11:00 uur	Jongste kinderen uit bed halen en verschonen en vrij spel oudere kinderen (buiten of binnen, eventueel met VVE)
11:00 - 11:30 uur	Fles geven baby's en vrij spel oudere kinderen (buiten of binnen, eventueel met VVE)
11:30 - 12:00 uur	Brood eten en melk drinken
12:00 - 12:15 uur	Spullen brood eten opruimen, vrij spel binnen (eventueel met VVE) en fles geven
12:15 - 12:30 uur	Oudste kinderen verschonen en klaarmaken om te gaan slapen en oudste kinderen op bed leggen
12:45 - 13:00 uur	Ophaalmoment ochtendkinderen
13:00 - 13:15 uur	Brengmoment middagkinderen
12:30 - 13:45 uur	Slapen oudste kinderen en vrij spel (binnen of buiten, eventueel met VVE) jongste kinderen
13:45 - 14:00 uur	Slapen oudste kinderen en verhaaltje / activiteit jongste kinderen (VVE)
14:00 - 14:15 uur	Soepstengel/rijstwafel/cracker eten en sap drinken jongste kinderen
14:15 - 14:30 uur	Jongste kinderen verschonen en klaarmaken om te gaan slapen en jongste kinderen op bed leggen
14:30 - 15:00 uur	Slapen jongste kinderen, oudste kinderen uit bed halen en verschonen
15:00 - 15:30 uur	Fles geven baby's en verhaaltje / activiteit / vrij spel binnen oudste kinderen (VVE)
15:30 - 16:00 uur	Soepstengel/rijstwafel/cracker eten en sap drinken oudste kinderen
16:00 - 16:30 uur	Groentehapjes jongste kinderen geven, spullen eten en drinken opruimen en eventueel laatste verschoonronde
16:00 - 17:00 uur	Vrij spel (buiten of binnen, eventueel met VVE), vanaf 16:30 uur ophaalmoment
17:00 - 18:15 uur	Ophaalmoment/ontwikkelingsstimulering (VVE)

Dagritme Pippi/Witje (dreumes- peutergroep)

06:45 - 07:45 uur	Brengen vroege uur kinderen
07:45 - 09:00 uur	Brengmoment/ontwikkelingsstimulering (VVE)
09:00 - 09:15 uur	Liedjes zingen / tafelactiviteit (VVE)
09:15 - 09:45 uur	Fruit eten en sap drinken
09:45 - 10:00 uur	Spullen fruitmoment opruimen en verschonen / naar de wc gaan oudste kinderen
10:00 - 10:45 uur	Activiteit / knutselen / ontwikkelingsstimulering (VVE)
10:45 - 11:45 uur	Vrij spel (buiten of binnen, eventueel met VVE)
11:45 - 12:15 uur	Brood eten en melk drinken
12:15 - 12:45 uur	Spullen brood eten opruimen, verschonen, naar de wc gaan oudste kinderen en jongste kinderen klaarmaken om te gaan slapen
12:45 - 13:00 uur	Kinderen op bed leggen en ophaalmoment ochtendkinderen
13:00 - 13:15 uur	Brengmoment middagkinderen
13:00 - 14:00 uur	Jongste kinderen slapen en activiteit / knutselen / ontwikkelingsstimulering / vrij spel (binnen of buiten) oudste kinderen (VVE)
14:00 - 15:00 uur	Jongste kinderen slapen en rustmoment oudste kinderen / tv kijken (maximaal 30 minuten tv kijken)
15:00 - 15:30 uur	Jongste kinderen uit bed halen, verschonen / naar de wc gaan oudste kinderen en vrij spel binnen (eventueel met VVE)
15:30 - 15:45 uur	Speelgoed vrij spel opruimen en voorlezen (VVE)
15:45 - 16:15 uur	Soepstengel/rijstwafel/cracker eten en drinkyoghurt drinken
16:15 - 17:00 uur	Vrij spel (buiten of binnen, eventueel met VVE), laatste schoonmaakrondje en eventueel laatste verschoonronde, vanaf 16:30 uur ophaalmoment
17:00 - 18:15 uur	Ophaalmoment/ontwikkelingsstimulering (VVE)

Bijlage 2: VVE-activiteiten op de verschillende groepen

Op kinderdagverblijf Villa Kakelbont zijn drie groepen te onderscheiden, namelijk Nielson, Pippi/Witje en Langkous. De groepen Nielson en Pippi/Witje zijn horizontaal opgebouwd, groep Langkous is verticaal opgebouwd. Hieronder een uiteenzetting van de VVE momenten gedurende de dag.

Nielson (0-2 jaar)

Bij babygroep Nielson laten wij de allerkleinsten al kennis maken met VVE. De dreumesen doen leuk mee! Er zijn verschillende momenten op de dag te onderscheiden:

VVE activiteit 1 (7:45 – 9:15): lezen van een boekje, het zingen van liedjes.

VVE activiteit 2 VVE koffer (10.00 – 11:00 uur)

De activiteit zoals hierboven beschreven wordt nog eens herhaald, omdat herhaling belangrijk is voor kinderen. Ook de kindjes die naar bed zijn gegaan, zijn nu wakker om deze activiteit mee te maken. Daarnaast kan ervoor gekozen worden om te knutselen met de kinderen in deze tijd rondom het thema waar we aan werken binnen het kinderdagverblijf. Denk hierbij aan het verven van een want in het thema winter. Er wordt zo reëel mogelijk gewerkt, dat de kinderen begrijpen wat ze verven en passend binnen de ontwikkelingsleeftijd van de kleintjes.

VVE activiteit 3 (13:00 en 14:00)

Verhaaltje voorlezen, een spelletje binnen het thema, liedjes zingen of een andere activiteit binnen het thema.

Pippi/Witje (2-4 jaar)

VVE activiteit 1 Inleiding thema (9.00 – 9.45 uur)

Als alle kinderen binnen zijn, wordt een VVE activiteit uitgevoerd. Dit is altijd gekoppeld aan een thema. De ene keer wordt een boekje gelezen over de winter, de andere keer wordt met poppetjes een familie nagespeeld. Een thema wordt van tevoren uitgewerkt door de leidsters zelf, zij voeren de activiteiten uit zoals is uitgewerkt. Ieder thema wordt aan het einde geëvalueerd en verbeterpunten worden meegenomen naar volgend jaar.

VVE activiteit 2 Knutselen (10.45 – 11.45 uur)

Op dit tijdstip wordt er geknutseld rondom het thema. Er wordt bij de leeftijd van de kinderen aangesloten, de jongste peuters verven bijvoorbeeld en de oudere peuters zullen knippen en plakken. Daarnaast is er binnen deze tijd ruimte voor vrij spel. De kinderen spelen in speciale hoeken die zijn ingericht voor het thema. Ze kunnen zich verkleden met mutsen en sjaals bij het thema winter, en bij het thema verkeer staat er een auto in de groep. Buiten kan er gefietst worden over een door de medewerkers gecreëerd parcours. Zo brengen ze hun kennis van de ochtend in de praktijk.

VVE activiteit 4 Boekje lezen (13:00- 14:00 uur)

Op dit tijdstip wordt er voor de kinderen op een interactieve manier voorgelezen. De kinderen leren het boekje goed kennen en aan het einde van een thema kunnen ze het boekje vaak naspelen.

VVE activiteit 5 Vrij spel. De kinderen spelen in speciale hoeken die zijn ingericht voor het thema. Ze kunnen zich verkleden met mutsen en sjaals bij het thema winter, en bij het thema verkeer staat er een auto in de groep en mogen ze een fiets van thuis meenemen. Zo brengen ze hun kennis van de ochtend in de praktijk.

VVE activiteit 6 Buiten spelen (16.00 – 17.00 uur)

De kinderen mogen aan het einde van de dag buiten spelen. Dit is goed voor hun motorische ontwikkeling. Wij nemen hierin het thema telkens mee. Denk aan een pietendiploma (klimmen, balanceren, gooien) bij het Sinterklaas thema. Bij het thema Zomer zorgen wij voor verfrissing buiten in de vorm van sproeiers en waterbakken. Mocht het slecht weer zijn, dan kan er uitgeweken worden naar onze binnenspeelruimte/ atelier.

Langkous (0-4 jaar)

Groep Langkous is verticaal opgebouwd, waardoor er verschillende activiteiten moeten plaatsvinden. Voor de kinderen onder 2 jaar worden activiteiten aangeboden zoals bij Nielson, voor de kinderen van 2-4 jaar worden activiteiten zoals bij Pippi/Witje aangeboden. De planning van het thema wordt ook in de Flex doorgevoerd. Zo weet de leidster wat de kinderen bij Nielson en Pippi/Witje doen. De leidster gebruikt hiervoor hetzelfde materiaal en zal zo dezelfde activiteiten ondernemen. Zo zit het aanbod van de Villa op een lijn.

Bijlage 3: werkwijze op de groepen

Nielson

Tijd	Kinderen	Pm'er 1 (vroegedienst)	Pm'er 2 (tussendienst)	Pm'er 3 (late dienst)
06:45 - 07:45 uur	Brengen vroege uur kinderen	Indien aanwezig: vroege uur kinderen ontvangen en de was doen		
07:45 - 09:00 uur	Brengmoment/ontwikkelingsstimulering (VVE)	Kinderen en ouders ontvangen, tassen uitpakken en dienbladen klaarzetten	Bedden opmaken, tassen uitpakken en logboek en Evernote lezen (vanaf 08:00 uur)	Fruit klaarmaken (vanaf 8:45 uur)
09:00 - 09:15 uur	Liedjes zingen / tafelactiviteit (VVE) oudste kinderen en fruihapjes jongste kinderen geven	Logboek lezen en bijwerken en Evernote lezen	Fruithapjes jongste kinderen geven	Liedjes zingen / tafelactiviteit oudste kinderen
09:15 - 09:45 uur	Fruit eten en sap drinken oudste kinderen, jongste kinderen verschon en klaarmaken om te gaan slapen en jongste kinderen op bed leggen	Fruit eten en sap drinken oudste kinderen	Jongste kinderen verschon en klaarmaken om te gaan slapen en jongste kinderen op bed leggen	Fruit eten en sap drinken oudste kinderen
09:45 - 10:00 uur	Slapen jongste kinderen, spullen fruitmoment opruimen en verschon oudste kinderen	Verschon oudste kinderen	Spullen fruitmoment opruimen, tafels en stoelen schoonmaken en vegen	Verschon oudste kinderen
10:00 - 10:45 uur	Slapen jongste kinderen, activiteit oudere kinderen (VVE)	Activiteit oudere kinderen	Activiteit oudere kinderen	Logboek en Evernote lezen en berichten ouderportaal schrijven
10:45 - 11:30 uur	Jongste kinderen uit bed halen en verschon, vrij spel oudere kinderen (buiten of binnen, eventueel met VVE) en fles geven baby's	Jongste kinderen uit bed halen en verschon (van 10:45 uur tot 11:00 uur) en fles geven baby's	Jongste kinderen uit bed halen en verschon (van 10:45 uur tot 11:00 uur) en fles geven baby's	Vrij spel oudere kinderen (buiten of binnen)
11:30 - 12:00 uur	Brood eten en melk drinken	Berichten ouderportaal schrijven	Brood eten en melk drinken	Brood eten en melk drinken
12:00 - 12:15 uur	Spullen brood eten opruimen, vrij spel binnen (eventueel met VVE) en fles geven	Fles geven	Vrij spel binnen	Spullen brood eten opruimen, tafels en stoelen schoonmaken, vegen en dweilen
12:15 - 12:30 uur	Oudste kinderen verschon en klaarmaken om te gaan slapen en oudste kinderen op bed leggen	Oudste kinderen op bed leggen	Oudste kinderen verschon en klaarmaken om te gaan slapen	Oudste kinderen verschon en klaarmaken om te gaan slapen en oudste kinderen op bed leggen
12:30 - 13:45 uur	Slapen oudste kinderen, ophaalmoment ochtendkinderen, brengmoment middagkinderen en vrij spel (binnen of buiten, eventueel met VVE) jongste kinderen	12:30 - 12:45: Vrij spel binnen of buiten jongste kinderen 12:45 - 13:15: Pauze 13:15 - 13:45: Extra werkzaamheden en/of extra schoonmaakwerkzaamheden	12:30 - 12:45: Berichten ouderportaal schrijven 12:45 - 13:00: Overdracht ophalen ochtendkinderen 13:00 - 13:15: Vrij spel binnen of buiten jongste kinderen 13:15 - 13:45: Pauze	12:30 - 12:45: Extra werkzaamheden en/of extra schoonmaakwerkzaamheden 12:45 - 13:00: Vrij spel binnen of buiten jongste kinderen 13:00 - 13:15: Overdracht brengen middagkinderen 13:15 - 13:45: Vrij spel binnen of buiten jongste kinderen
13:45 - 14:00 uur	Slapen oudste kinderen en verhaaltje / activiteit jongste kinderen (VVE)	Verhaaltje / activiteit jongste kinderen	Extra werkzaamheden en/of extra schoonmaakwerkzaamheden	Pauze
14:00 - 14:15 uur	Soepstengel/rijstwafel/cracker eten en sap drinken jongste kinderen	Soepstengel/rijstwafel/cracker eten en sap drinken jongste kinderen	Extra werkzaamheden en/of extra schoonmaakwerkzaamheden	Pauze
14:15 - 14:30 uur	Jongste kinderen verschon en klaarmaken om te gaan slapen en jongste kinderen op bed leggen	Jongste kinderen verschon en klaarmaken om te gaan slapen en jongste kinderen op bed leggen	Extra werkzaamheden en/of extra schoonmaakwerkzaamheden	Jongste kinderen verschon en klaarmaken om te gaan slapen en jongste kinderen op bed leggen
14:30 - 15:00 uur	Slapen jongste kinderen, oudste kinderen uit bed halen en verschon	Extra werkzaamheden en/of extra schoonmaakwerkzaamheden	Oudste kinderen uit bed halen en verschon	Oudste kinderen uit bed halen en verschon
15:00 - 15:30 uur	Fles geven baby's en verhaaltje / activiteit / vrij spel binnen oudste kinderen	Verhaaltje / activiteit / vrij spel binnen oudste kinderen	Fles geven baby's	Fles geven baby's
15:30 - 16:00 uur	Soepstengel/rijstwafel/cracker eten en sap drinken oudste kinderen	Soepstengel/rijstwafel/cracker eten en sap drinken oudste kinderen	Soepstengel/rijstwafel/cracker eten en sap drinken oudste kinderen	Extra werkzaamheden en/of extra schoonmaakwerkzaamheden
16:00 - 16:30 uur	Groentehapjes jongste kinderen geven, spullen eten en drinken opruimen en eventueel laatste verschoonronde	Spullen eten en drinken opruimen en eventueel laatste verschoonronde	Groentehapjes jongste kinderen geven	Groentehapjes jongste kinderen geven
16:00 - 17:00 uur	Vrij spel (buiten of binnen, eventueel met VVE), vanaf 16:30 uur ophaalmoment	Laatste schoonmaakronde	Vrij spel (buiten of binnen)	Vrij spel (buiten of binnen)
17:00 - 18:15 uur	Ophaalmoment/ontwikkelingsstimulering (VVE)	De vaatwasser leegmaken (tot 17:15 uur)	Vrij spel (buiten of binnen, tot 17:30 uur)	Overdracht kinderen en ouders

Pippi en Witje

Tijd	Kinderen	Pm'er 1 (vroegedienst)	Pm'er 2 (late dienst)
06:45 - 07:45 uur	Brengen vroegedienst kinderen	Indien aanwezig: vroegedienst kinderen ontvangen en de was doen	
07:45 - 09:00 uur	Brengmoment/ontwikkelingsstimulering (VVE)	Kinderen en ouders ontvangen, logboek lezen en bijwerken en Evernote lezen	Bedden opmaken en tassen uitpakken (vanaf 08:45 uur)
09:00 - 09:15 uur	Liedjes zingen / tafelactiviteit (VVE)	Liedjes zingen / tafelactiviteit	Vaatwasser leegmaken en dienbladen klaarzetten
09:15 - 09:45 uur	Fruit eten en sap drinken	Fruit eten en sap drinken	Fruit eten en sap drinken
09:45 - 10:00 uur	Verschonen / naar de wc gaan oudste kinderen	Verschonen / naar de wc gaan oudste kinderen	Spullen fruitmoment opruimen, tafels en stoelen schoonmaken en vegen
10:00 - 10:45 uur	Activiteit / knutselen / ontwikkelingsstimulering (VVE)	Activiteit / knutselen / ontwikkelingsstimulering	Activiteit / knutselen / ontwikkelingsstimulering
10:45 - 11:45 uur	Vrij spel (buiten of binnen, eventueel met VVE)	Vrij spel (buiten of binnen)	Logboek lezen en bijwerken, Evernote lezen en berichten ouderportaal schrijven
11:45 - 12:15 uur	Brood eten en melk drinken	Brood eten en melk drinken	Brood eten en melk drinken
12:15 - 12:45 uur	Verschonen, naar de wc gaan oudste kinderen en jongste kinderen klaarmaken om te gaan slapen	Spullen brood eten opruimen, tafels en stoelen schoonmaken, vegen en dweilen	Verschonen, naar de wc gaan oudste kinderen en jongste kinderen klaarmaken om te gaan slapen
12:45 - 13:00 uur	Kinderen op bed leggen en ophaalmoment ochtendkinderen	Overdracht ophalen ochtendkinderen	Kinderen op bed leggen
13:00 - 13:15 uur	Brengmoment middagkinderen	Pauze (van 13:00 uur tot 13:30 uur)	Overdracht brengen middagkinderen
13:00 - 14:00 uur	Jongste kinderen slapen en activiteit / knutselen / ontwikkelingsstimulering / vrij spel (binnen of buiten) oudste kinderen (VVE)	Activiteit / knutselen / ontwikkelingsstimulering / vrij spel (binnen of buiten) oudste kinderen (vanaf 13:30 uur tot 14:00 uur)	Activiteit / knutselen / ontwikkelingsstimulering / vrij spel (binnen of buiten) oudste kinderen (vanaf 13:00 uur tot 13:30 uur) Pauze (van 13:30 uur tot 14:00 uur)
14:00 - 15:00 uur	Jongste kinderen slapen en rustmoment oudste kinderen * (van 14:00 uur tot 14:30 uur) / tv kijken (van 14:30 uur tot 15:00 uur)	Tijd voor extra werkzaamheden en/of extra schoonmaakwerkzaamheden	Tijd voor extra werkzaamheden en/of extra schoonmaakwerkzaamheden
15:00 - 15:30 uur	Jongste kinderen uit bed halen, verschonen / naar de wc gaan oudste kinderen en vrij spel binnen (eventueel met VVE)	Jongste kinderen uit bed halen	Verschonen / naar de wc gaan oudste kinderen
15:30 - 15:45 uur	Speelgoed vrij spel opruimen en voorlezen (VVE)	Speelgoed vrij spel opruimen en voorlezen	Speelgoed vrij spel opruimen en voorlezen
15:45 - 16:15 uur	Soepstengel/rijstwafel/cracker eten en drinkyoghurt drinken	Soepstengel/rijstwafel/cracker eten en drinkyoghurt drinken	Soepstengel/rijstwafel/cracker eten en drinkyoghurt drinken
16:15 - 17:00 uur	Vrij spel (buiten of binnen, eventueel met VVE), laatste schoonmaakrondje en eventueel laatste verschoonrondje, vanaf 16:30 uur ophaalmoment	Laatste schoonmaakrondje en eventueel laatste verschoonrondje	Vrij spel (buiten of binnen)
17:00 - 18:15 uur	Ophaalmoment/ontwikkelingsstimulering (VVE)	De was doen (tot 17:15 uur)	Overdracht kinderen en ouders

* Rustmoment oudste kinderen = kussens of iets dergelijks op de grond, kinderen gaan rustig zitten of liggen, zelf een boekje lezen en rustig muziekje aan of een luisterverhaaltje.

Langkous

Tijd	Kinderen	Pm'er 1 (vroegedienst)	Pm'er 2 (late dienst)
06:45 - 07:45 uur	Brengen vroegedienst kinderen	Indien aanwezig: vroegedienst kinderen ontvangen en de was doen	
07:45 - 09:00 uur	Brengmoment/ontwikkelingsstimulering (VVE)	Kinderen en ouders ontvangen, logboek lezen en bijwerken, Evernote lezen en tassen uitpakken	Bedden opmaken en tassen uitpakken (vanaf 08:45 uur)
09:00 - 09:15 uur	Liedjes zingen / tafelactiviteit (VVE) oudste kinderen en fruihapjes jongste kinderen geven	Liedjes zingen / tafelactiviteit oudste kinderen	Fruihapjes jongste kinderen geven
09:15 - 09:45 uur	Fruit eten en sap drinken oudste kinderen, jongste kinderen verschon en klaarmaken om te gaan slapen en jongste kinderen op bed leggen	Fruit eten en sap drinken oudste kinderen	Jongste kinderen verschon en klaarmaken om te gaan slapen en jongste kinderen op bed leggen
09:45 - 10:00 uur	Slapen jongste kinderen, spullen fruitmoment opruimen en verschon / naar de wc gaan oudste kinderen	Verschon / naar de wc gaan oudste kinderen	Spullen fruitmoment opruimen, tafels en stoelen schoonmaken en vegen
10:00 - 10:45 uur	Slapen jongste kinderen en activiteit / knutselen / ontwikkelingsstimulering oudere kinderen (VVE)	Activiteit / knutselen / ontwikkelingsstimulering oudere kinderen	Logboek lezen en bijwerken, Evernote lezen en berichten ouderportaal schrijven
10:45 - 11:45 uur	Jongste kinderen uit bed halen en verschon, vrij spel oudere kinderen (buiten of binnen, eventueel met VVE) en fles geven baby's	Vrij spel (buiten of binnen) en fles geven baby's	Jongste kinderen uit bed halen en verschon en (van 10:45 uur tot 11:00 uur) fles geven baby's
11:45 - 12:15 uur	Brood eten en melk drinken	Brood eten en melk drinken	Brood eten en melk drinken
12:15 - 12:30 uur	Spullen brood eten opruimen, vrij spel binnen (eventueel met VVE) en fles geven	Spullen brood eten opruimen, tafels en stoelen schoonmaken, vegen en dweilen	Fles geven
12:30 - 12:45 uur	Verschon / naar de wc gaan, klaarmaken om te gaan slapen en op bed leggen oudste kinderen	Op bed leggen oudste kinderen	Verschon, naar de wc gaan oudste kinderen en klaarmaken om te gaan slapen oudste kinderen
12:45 - 13:00 uur	Ophaalmoment ochtendkinderen en vrij spel (binnen of buiten, eventueel met VVE) jongste kinderen en oudste kinderen	Overdracht ophalen ochtendkinderen	Vrij spel (binnen of buiten) jongste kinderen en oudste kinderen
13:00 - 13:15 uur	Brengmoment middagkinderen en vrij spel (binnen of buiten, eventueel met VVE) jongste kinderen en oudste kinderen	Pauze (van 13:00 uur tot 13:30 uur)	Overdracht brengen middagkinderen
13:00 - 14:00 uur	Activiteit / knutselen / verhaaltje / ontwikkelingsstimulering / vrij spel (binnen of buiten) jongste en oudste kinderen (VVE)	Activiteit / knutselen / verhaaltje / ontwikkelingsstimulering / vrij spel (binnen of buiten) jongste en oudste kinderen (vanaf 13:30 uur tot 14:00 uur)	Activiteit / knutselen / verhaaltje / ontwikkelingsstimulering / vrij spel (binnen of buiten) jongste en oudste kinderen (vanaf 13:00 uur tot 13:30 uur) Pauze (van 13:30 uur tot 14:00 uur)
14:00 - 14:15 uur	Soepstengel/rijstwafel/cracker eten en sap drinken jongste kinderen en rustmoment oudste kinderen *	Soepstengel/rijstwafel/cracker eten en sap drinken jongste kinderen	Tijd voor extra werkzaamheden en/of extra schoonmaakwerkzaamheden
14:15 - 14:30 uur	Jongste kinderen verschon en klaarmaken om te gaan slapen en jongste kinderen op bed leggen en rustmoment oudste kinderen *	Jongste kinderen verschon en klaarmaken om te gaan slapen en jongste kinderen op bed leggen	Tijd voor extra werkzaamheden en/of extra schoonmaakwerkzaamheden
14:30 - 15:00 uur	Slapen jongste kinderen, oudste kinderen uit bed halen en verschon / naar de wc gaan en oudste kinderen tv kijken	Tijd voor extra werkzaamheden en/of extra schoonmaakwerkzaamheden	Oudste kinderen uit bed halen en verschon / naar de wc gaan
15:00 - 15:30 uur	Fles geven baby's en vrij spel binnen oudste kinderen (eventueel met VVE)	Fles geven baby's	Vrij spel binnen oudste kinderen
15:30 - 15:45 uur	Speelgoed vrij spel opruimen en voorlezen (VVE)	Speelgoed vrij spel opruimen en voorlezen	Speelgoed vrij spel opruimen en voorlezen
15:45 - 16:15 uur	Soepstengel/rijstwafel/cracker eten en sap/drinkyoghurt drinken oudste kinderen en groentehapjes jongste kinderen geven	Groentehapjes jongste kinderen geven	Soepstengel/rijstwafel/cracker eten en sap/drinkyoghurt drinken oudste kinderen
16:15 - 17:00 uur	Vrij spel (buiten of binnen, eventueel met VVE), spullen eten en drinken opruimen, laatste schoonmaakrondje en eventueel laatste verschoonrondje, vanaf 16:30 uur ophaalmoment	Spullen eten en drinken opruimen, laatste schoonmaakrondje	Eventueel laatste verschoonrondje en vrij spel (buiten of binnen)
17:00 - 18:15 uur	Ophaalmoment/ontwikkelingsstimulering (VVE)	De vaatwasser leegmaken en de dienbladen klaarzetten (tot 17:15 uur)	Overdracht kinderen en ouders

Bijlage 4: reglement wisseldagen en extra dagen

Wisseldagen

Uitgangspunt:

Er mogen 3 “contract- dagen” per kalenderjaar gewisseld worden naar een andere willekeurige dag.

Voorwaarden:

- De te wisselen dag moet opgenomen worden binnen één maand voor of ná de eigenlijke dag.
Bijvoorbeeld:
Uw kindje staat op maandag 5 oktober op het rooster.
Deze dag mag u dan wisselen van 5 september tot en met maandag 5 november.
- Deze dagen graag zover mogelijk vooruit plannen. Ad-hoc wisseldagen kunnen niet altijd worden ingewilligd wegens volle groepen.
- Feestdagen mogen niet gewisseld worden, denk hierbij aan 2^e Paasdag, 2^e Pinksterdag, etc.
- Sluitingsdagen/-weken van de Villa mogen ook niet gewisseld worden. In de prijs zijn deze dagen/weken verrekend.
- Een wisseldag die is ingepland, kan niet opnieuw worden gewisseld. Indien u ervoor kiest om uw kindje op de afgesproken wisseldag niet te brengen dan is dit uw keuze, echter deze dag wordt dan toch als wisseldag genoteerd. De dag dat uw kindje zou komen spelen volgens de oorspronkelijke planning, komt dan óók te vervallen. Wij houden rekening met de planning van andere kinderen en personeel ten aanzien van wisseldagen.
- Wisseldagen, dienen alleen per e-mail aangevraagd te worden via: planning@kinderdagverblijfvillakakelbont.nl

Ziekte-dagen mogen gewisseld worden, echter let op:

U heeft dan een maand de tijd om te wisselen.

Voorbeeld: uw kind komt elke maandag en woensdag. Voor de maand januari 2018 is dat bijvoorbeeld maandag de 8e en woensdag de 10^e. Hij of zij wordt ziek en u meldt af. U wilt die dagen echter op een ander moment inhalen.

U heeft dan de tijd tot vrijdag 9 februari om deze dagen in te halen.

Hieraan zijn wat consequenties verbonden:

Er zijn dan al 2 dagen van uw wisseldagen opgenomen. Deze kunt u niet meer inzetten voor noodzakelijke/urgentere wisselingen.

Het lukt niet altijd om aan uw wensen tegemoet te komen. De groepen zitten op bepaalde dagen vol en een wisseling kan dan alleen plaatsvinden als er één of meerdere kinderen afvallen. Natuurlijk doen wij ons best om aan uw wensen tegemoet te komen en zullen wij u alternatieven bieden.

Indien het niet lukt om een wisseldag wegens ziekte te wisselen, dan komt deze te vervallen.

NB

Ouders die reguliere opvang afnemen, willen wij verzoeken de kinderen niet te brengen vóór 7:45 uur. Iedere dag zijn er in de vroege opvang kinderen aanwezig die een vroeg uur opnemen. Indien u uw kinderen eerder brengt, klopt de wettelijke verhouding tussen leidsters en kinderen niet meer.

Extra dagen

Uitgangspunt:

Iedere ouder mag te allen tijden een extra dag aanvragen.

Voorwaarden:

- De aanvraag van extra dagen dienen gedaan te worden per e-mail naar planning@kinderdagverblijfvillakakelbont.nl.
- Een ad-hoc extra dag kan niet altijd worden toegezegd in verband met de volle groepen.
- Een extra dag die is toegezegd en ingepland kan niet meer worden geannuleerd. Indien u besluit uw kind(eren) niet te brengen, zal deze dag toch in rekening worden gebracht.

Bijlage 5 Protocol Veilig Slapen

Doel

Het slapen voor de kinderen in het kinderdagverblijf zo veilig mogelijk maken.

De slaapkamer

De slaapkamers zijn overzichtelijk ingedeeld. De kinderen moeten makkelijk neer te leggen zijn en uit hun bedjes te halen zijn. De slaapkamer wordt niet als speelruimte gebruikt.

Er zijn geen loshangende koordjes (bv. van een rolgordijn), touwtjes, snoeren (bv. van de babyfoon) of elastiekjes binnen het bereik van de bedden; De verwarmingselementen en buizen zijn buiten bereik van kinderen of beschermd. Ook stopcontacten zijn buiten bereik of voorzien van veiligheidsplaatjes.

Ramen zijn tijdens het slapen altijd gesloten.

Deuren zijn voorzien van veiligheidstrips en gaan naar buiten open. De kamer is niet te donker en toezicht is mogelijk via de camera's en bij de slaapkamers van groep Nielson via de ramen van de deuren. De ramen van de binnendeuren naar de slaapkamers zijn niet geheel afgeplakt of beschilderd.

De slaapplek

Kinderen slapen in een gecertificeerd en op de leeftijd afgestemd bedje. De slaapplek is niet in de volle zon of onder een verwarmingselement. Jonge baby's die nog niet draaien of zich nog niet kunnen optrekken mogen eventueel in de box, hangwieg of in de kinderwagen op de groep slapen, maar slapen bij voorkeur in een gewoon bedje. Zodra een baby gaat draaien mag hij of zij alleen nog maar in een bed slapen. Kinderen worden niet te slapen gelegd in een wipstoeltje of autostoeltje.

Kinderen die zich gaan optrekken en erg beweeglijk zijn worden altijd in het onderste bed gelegd. Wij leggen baby's en kleine kinderen zoveel mogelijk in het bovenste bedje. Er wordt goed opgelet dat het hekje van het bed naar beneden is en dat het slotje gesloten is. Pedagogisch medewerkers controleren elkaar.

De hangwieg hangt op een veilige plaats, dat wil zeggen dat andere kinderen niet bij het kind kunnen en zodat het kind zelf vanuit de hangwieg nergens bij kan. Het matrasje in de kinderwagen en hangwieg is stevig en veilig. Tijdens het slapen ligt er geen speelgoed in de box, hangwieg of de kinderwagen. Het kind kan vanuit de box, hangwieg of wagen nergens bij. Kinderwagen: er ligt geen deken of doek over de wagen en de baby is niet te dik aangekleed. Voor kinderwagens buiten geldt dat ze altijd in de schaduw moeten staan. In het najaar in de tijd dat er veel wespen zijn, hangt er een muskietennet over de kinderwagen.

Beddengoed

Het matras is stevig en past goed: de ruimte rondom het matras mag maximaal 2 centimeter zijn.

Matrassen worden elke 8 tot 10 jaar vervangen. Er mag een luchtdoorlatende matrasbeschermer gebruikt worden. Daarnaast een goed passend katoenen hoeslaken.

Er worden, indien ouders deze zelf meenemen en zij dit wensen, goedpassende seizoenen slaapzakken gebruikt waarvan de armsgaten en de hoofdoening niet te wijd zijn. Kinderen jonger dan 2 jaar (ook weleens wat ouder) slapen in een slaapzak of onder een (dunne) katoenen deken met eventueel een lakentje. Voordat kinderen gaan slapen, wordt door de medewerkers gecontroleerd of de slaapzak die van thuis meegebracht is, niet te warm of te koud is. Daarnaast letten de medewerkers altijd op de dikte of de dunne kleding bij het naar bed gaan. Het beddengoed wordt regelmatig gecontroleerd op losse draden en kapotte ritsen.

Er wordt gebruik gemaakt van dekbedden voor kinderen vanaf ongeveer 2 jaar. Er wordt geen gebruik gemaakt van dikke dekens over de slaapzak, vachtjes, hoofd- of zijbeschermers, kussens of plastic zeiltjes. Deze zijn of te warm of ze kunnen de ademhaling belemmeren.

Kleding en knuffels

Regelmatig worden de fopspenen op breuken en de knuffels op losse onderdelen gecontroleerd.

Grote knuffels worden niet meegegeven in bed, tenzij ouders hier expliciet voor tekenen. Haarspeldjes en elastiekjes worden voor het slapen verwijderd en sieraden worden afgedaan. Kinderen krijgen alleen hun slaapknuffel en/of hun speen mee, een speenkoord mag maximaal 10 centimeter lang zijn.

Er worden geen fixeermiddelen zoals tuigjes gebruikt in bed. Kinderen slapen (bij voorkeur) niet in kledingstukken met capuchons, koordjes, strikjes, etc.

Controle slapende kinderen

Regelmatig, via de camera's of tijdens het naar bed brengen van andere kinderen, worden de kinderen gecontroleerd op slaaphouding en ademhaling. Bij warm weer wordt vaker gecontroleerd of alles met de kinderen in orde is. Ouders tekenen het Toestemmingsformulier omtrent het slapen op de buik voor: het terugdraaien van kinderen indien geen akkoord gegeven voor buikslapen en/of voor het slapen met een grote doek of knuffel indien daar thuis ook mee geslapen wordt. Maar ook indien een kind ingebakerd dient te worden tijdens de eerste 6 maanden en als een kind te slapen wordt gelegd in de hangmat of kinderwagen.

Mocht een kind na het eerste jaar zich op de buik draaien, dan laten wij het op de buik verder slapen. We draaien dan niet meer terug naar de rug.

Er is altijd minimaal één medewerker binnen de groep die toezicht houdt op de slapende kinderen via de camera's. Of er wordt gebruik gemaakt van een babyfoon.

Stressverhogende situaties worden in het eerste levensjaar zoveel mogelijk voorkomen. Indien mogelijk worden dezelfde slaapgewoonten aangehouden als thuis. Er wordt voorkomen dat baby's te lang achter elkaar huilen: stress en een verstoorde slaap kunnen het gevolg zijn.

Temperatuur in de slaapkamers

Volgens de norm van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) is de gewenste temperatuur van de slaapkamer tussen de 15 en 21 graden Celsius. Als het buiten 30 graden is wordt er gebruik gemaakt van de airco's in de slaapkamers. Deze worden vroeg in de ochtend aangezet om de slaapkamers te koelen. Een half uur voordat de kinderen gaan slapen wordt de airco uitgezet of de temperatuur wordt bijgesteld, zodat de temperatuur tijdens het slapen ook aangenaam is.

Buitenzonwering houdt de warmte beter buiten dan binnen zonwering. De zonwering gaat 's ochtends bij binnenkomst meteen naar beneden. Als de zonwering pas gebruikt wordt als de zon al naar binnen schijnt, is er al veel warmte binnengekomen.

Ventileren en luchten

Luchten

Dit is het in korte tijd verversen van alle verontreinigde binnenlucht door het wijd openzetten van ramen of deuren. Afhankelijk van de windsnelheid is minder dan een kwartier luchten meestal al voldoende om de lucht in een ruimte te verversen. Luchten levert maar een kortdurende verbetering van het binnenmilieu op. In de meeste gevallen is de temperatuur binnen tien minuten weer op peil. Luchten is geen vervanging van ventilatie. Luchten is belangrijk op momenten dat er extra veel verontreiniging verspreid wordt zoals tijdens bewegingsspelletjes en na het slapen. Luchten is ook 's ochtends vroeg nodig als er 's nachts niet geventileerd is.

Ventileren

Dit is het voortdurend verversen van lucht. Buitenlucht vervangt daarbij de binnenlucht die verontreinigd wordt door het continu vrijkomen van vocht, gassen, geurstoffen, micro-organismen en zwevende deeltjes microstof (vaak fijnstof genoemd). De beste methode van ventileren is dwars ventileren. Dit is het openzetten van twee tegenover elkaar gelegen ventilatieopeningen (ramen, deuren, ventilatieroosters, ventilatiespleten).

De slaapkamer moet goed te ventileren zijn of moet beschikken over een goed luchtzuiveringssysteem.

Het ontstaan van tocht moet worden voorkomen (extra opletten bij gebruik airco). Ventilatievoorzieningen bevinden zich het liefst niet boven een ledikant. Vuistregel is: als het in de slaapkamer muf, bedompt of vies ruikt, wordt er te weinig geventileerd.

's Ochtends bij binnenkomst worden de slaapkamers gelucht. De slaapkamer moet tenminste tweemaal per dag gedurende 15 minuten gelucht worden, bij voorkeur voor en na de slaapmomenten, wanneer er geen kinderen in de ruimte zijn. Helpt ventileren onvoldoende, dan kan gebruik worden gemaakt van een ventilatie via de airco. Zet deze op ventilatiestand en zacht uitblazen.

Buikslapen

Leg een baby nooit op de buik te slapen, maar altijd op de rug. Een baby op de buik te slapen leggen maakt het risico van wiegendood wel vier tot vijf keer groter dan gemiddeld. Bij een verkouden baby nog iets meer en bij een huilbaby aanzienlijk meer. Leg een baby ook niet slechts één keer op de buik te slapen, bijvoorbeeld omdat het kind alleen dan troostbaar lijkt.

Er zijn bepaalde, maar niet vaak voorkomende (aangeboren) afwijkingen waarbij buikligging (tijdelijk) wel wenselijk kan zijn.

Wijs ouders die zonder medische reden buikligging wensen, nadrukkelijk op de preventieadviezen. Willen zij desondanks dat hun baby in buikhouding slaapt (soms hebben zij hun kind daar al aan gewend), leg deze opdracht dan schriftelijk vast, met redenen omkleed, en door de eindverantwoordelijke ouders ondertekend.

NB: kiest een ouder wordende baby -die gezond is, in goede conditie en motorisch zo ontwikkeld dat vlot om en om draaien voor het kind geen probleem is- er zelf voor om regelmatig op de buik te slapen, dan is het niet zinvol het kind keer op keer terug te leggen op de rug. De baby steeds terugdraaien zal dan telkens de slaap verstoren. Gemiddeld zijn baby's met vijf maanden in staat om zelf van buik naar rug en weer terug te draaien, maar sommigen zijn er pas met negen maanden aan toe. Let bij een buikslaper wel op extra bedveiligheid! Kinderen die op de buik te slapen worden gelegd, worden extra in de gaten gehouden.

Zijligging

Zijligging tijdens het slapen is geen goede oplossing. Zijligging op zich is risicoverhogend, ook wanneer de baby niet naar de buik draait. Bovendien wordt de baby al na enkele weken zo beweeglijk dat hij op de zij niet stabiel kan blijven liggen. Als het kind omrolt op de buik, belandt het in een onveilige situatie. Slapen op de rug met het hoofd beurtelings naar links en naar rechts gewend is de veiligste slaaphouding.

Inbakeren

Als ouders een baby hebben waarbij ze het verzoek doen, deze op de door hen toegepaste wijze in te bakeren, dan zijn de volgende punten van belang. Het is verstandig dit in overleg met consultatiebureau of kinderarts te doen. Wijs ouders op de risico's.

Het moet veilig zijn, dat wil zeggen dat contra-indicaties worden uitgesloten. Pas de juiste, veilige, methode toe, met goed materiaal (bij voorkeur Pacco-doeken, i.v.m. gebruikersgemak). Inbakeren uiterlijk tot baby 6 maanden oud is. Een baby die niet in goede conditie is, koorts heeft of tot 24 uur daarvoor is ingeënt mag nooit worden ingebakerd. Op verkeerde wijze of met ongeschikte middelen inbakeren kan risicovol zijn en kan de kans op het ontwikkelen van een heupafwijking bevorderen.

Het gebruik van een regressiehelmpje en een spreidbroek komt niet zeer frequent voor. Een regressiehelmpje wordt gebruikt bij baby's onder het jaar. Hiermee kan vaak verdere scheefgroei of afplatting van het hoofdje worden voorkomen. Er blijken geen extra veiligheidsvoorschriften te zijn bij het gebruik van een regressiehelmpje. Wel is het nodig ouders om gebruik- en verzorgingsadvies te vragen. Hetzelfde geldt voor een spreidbroekje.